

REDACTIA

Arad, Dealul Ferenc-novae nr. 27.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 „
pe 1/4 an . . . 5 „
pe o lună . . . 2 „
Nr-ii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străin-
tate pe an 40 franci

Manuscrisurile nu se înapăun.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferenc-novae nr. 27.

INSERȚIUNILE:

de un gir garmond: prima
dată 14 banf; a doua oară
12 banf; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 509

Scrisorile nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Anul VII.

Număr de Duminecă

Nr. 44

Cum stă țeara?!

Cum stă țeara, — eată întrebarea ce și-o pun cei cari urmăresc cu grije întâmplările politice.

Ear un răspuns deplin lămurit nu se găsește un singur om în țeară, nici chiar Majestatea Sa, care să poată da. Eată de ce: de luni de zile, aproape d'un an, fiecare zi își are întâmplarea sa și întâmplarea de azi schimbă judecata ce am avut-o despre lucrurile de ieri și nimeni nu știe dacă ziua de mâine va aduce vr'o întâmplare care să tragă dungă peste socotelile de azi.

Astfel, și cu noua stăpânire, nimeni n'ar cuteza să pună rămășag că va avea viața mai lungă, pentru-că de unde la început se părea că s'a pornit cu putere, în urmăși-a găsit și ea necazul cu obstrucția kossuthistă, care-l o împedecă întru îndeplinirea lucrurilor pentru cari M. Sa i-a dat cărma țării. În săptămâna trecută, ș'anume Joi noaptea, îi biruise apoi în Dietă pe kossuthiști, așa în cât se credea că toate vor merge neted. . . Peste trei zile ear s'au schimbat lucrurile în mai rău. . .

De Mercuri se crede acum că ear s'au întors toate spre bine. Întâiul sfetnic al M. Sale, Dr. Körber din Viena vorbise adică în ședința de Marți a Sfatului Impărațesc din Austria lucruri cari pe Unguri i-a supărat rău. Toți așteptau deci ca Tisza să respingă bărbătește cuvintele rostite de Körber. Kossuthiștii indeosebi erau în mare fierbere.

Tisza a și răspuns apoi în ședința de Mercuri a Dietei așa fel, în cât i-a mulțumit până și pe cei mai sălbatici 48-tiști, căci însăși căpetenia lor Ugron și-a arătat mulțumirea asupra vorbirii întâiului ministru.

Se și vestește Mercuri în toată țeara că astfel Tisza a putut să-i molcomească pe kossuthiști, că se va face pace și lucrurile se vor porni în văgășul lor firesc.

În aceeași vreme se crede însă că din pricina tonului aspru alui Tisza se va supăra Körber, sfetnicul din Austria al M. Sale, așa că s'ar putea naște acolo încurcături mari. Și la tot cazul M. Sale, îi va pricinii multă bătaie de cap până ce-l va împăca pe întâiul Sef sfetnic.

Se și scrie, că îndată după-ce la Viena s'a cunoscut vorbirea lui Tisza, întâiul sfetnic Dr. Körber s'a dus să ceară a vorbi cu M. Sa, ear Tisza s'a dus și el la Viena.

Acum așteaptă toți să vadă ce se va alege din toată daraverea.

Dăm, în altă parte a numărului nostru de azi, amănunte despre cele petrecute cu acest prilej în Dieta din Budapesta. Aci ținem să spunem numai atât, că toate foile maghiare scriu cu laudă despre această vorbire alui Tisza. În același timp se năpustesc asupra lui Dr. Körber. Ear foile din Austria, în locul întâi «N. Freie Presse» laudă pe Körber și lovesc în Tisza. E un rășoi cum de mult n'a fost între foile celor două state de sub sceptrul M. Sale.

Deocamdată Tisza a scăpat însă bine în Dietă, și n'a pățit ca Hédervary, care — se știe — a căzut în Dietă tocmai pentru-că nici chiar tovarășilor săi de luptă nu li-s'a părut că a răspuns destul de bărbătește vorbirii în care Körber ear atinsese afacerile din Țeara Ungurească.

Ce va fi mâine, — nimeni nu știe. Vedem numai că lucrurile Dietei merg greu de tot. «Părinții patriei» vorbesc atât, că nici până acum n'a ajuns încă rindul să se voteze asupra legii privitoare la asentări și la strângerea dărilor. . . Se crede însă că până la Crăciun se va fi mântuit cu amândouă aceste legi. Altfel cade și Tisza.

Omagiul. Duminică fiind aniversarea căsătoriei de 34 ani a Regelui României, «Societatea funcționarilor publici» a trimis la Sinaia următoarea telegramă:

„Cu prilejul fericitei aniversări a căsătoriei Majestaților Voastre, în numele Societății funcționarilor publici vin a depune la picioarele Tronului expresiunea omagilor noastre de profund respect și devotament, urând din adincul sufletului să trăiți ani mulți, Sire, pentru fericirea tuturor Românilor.

„Să trăiască Majestatea Sa Regina!
„Să trăiască Altețele Lor Regale Principele Ferdinand și Principesa Maria!
„Să trăiască Prințipișii, șorapii, șorapitelor românești, Carol, Elisabeta, Maria și Nicolae“.

Președintele Societății funcționarilor publici Dimitrie Protopopescu.

Iată răspunsul dat de M. S. Regele.

D-lui D. Protopopescu.

„M. S. Regele a primit cu vie bucurie felicitările și urările ce societatea funcționarilor publici i-a adresat prin d-v.

„Augustul Suveran mă însărcinează să transmit d-v. precum și tuturor membrilor societății cele mai călduroase mulțumiri pentru bine-simțitele urări ce-i adresați cu ocazia zilei de astăzi.

Mareșalul Curții: Priboianu.

Înaltul ordin de zi dat de Regele Românilor către armată a fost primit nu numai de presa română cu bucurie, dar chiar presa maghiară, arătând binele ce-l face și grija ce M. S. Regele o are pentru armată, vorbește cu mare respect de regele României și-i fericeste pe frații noștri că au un asemenea rege. Îndeosebi îl laudă pentru hotărârea cu care Regele României a pășit împotriva bătăii în armată, pentru dragostea cu care-i sfătuiește pe toți să se supună poruncilor și peste tot: pentru sțaturile înțelepte ce dă în toate afacerile privitoare la armată.

Întru amintirea Impărațesei și Reginei Elisabeta, cu prilejul zilei de ieri (Elisabeta), în biserica episcopescă română din Arad s'a făcut slujbă dumnezeiască. A slujit directorul seminarial Roman R. Ciorogariu și Dr. T. Botiș, hipodiacon și profesor seminarial. Au fost de față P. S. Sa Episcopul Ioan I. Pap, protopopul P. Miulescu, întreg corpul profesoral și elevii institutului pedagogico-teologic.

După serviciul divin, elevii s'au reîntors la Seminar, unde profesorul N. Mihulin li-a ținut o vorbire frumoasă întru pomenirea decedatei Impărațese și Regine.

Cel mai mare proces al veacului începe azi, ș'anume procesul celor amestecați în măcelul dela Khisenev, în Rusia, cu care prilej, se știe, Rușii au omorât o mulțime de Ovrei. Se crede că procesul acesta va ținea cel puțin 6 săptămâni, fiind 400 înviauți, 3000 martori, ear advocații cari apără sunt 100.

Din toată lumea au sosit la Khisenev ziaristi cari să stea și să vadă desbaterile acestui proces.

DIN DIETĂ.

— Ședința de Miercuri. —

În ședința asta, noul ministru-președinte a ținut o vorbire de cea mai mare însemnătate politică, care a fost primită cu aplauze chiar și de opoziția dușmană noului guvern.

Înainte de ordinea de zi, kossuthistul Nessi Pál a cetit vorbirea ministrului-președinte austriac Körber, arătând cum din nou se amestecă în afacerile din lăuntru ale Ungariei, lucru la ce n'are nici un drept, căci parlamentul maghiar e chemat, ca împreună cu regele, să resolve criza actuală. Și pe vremea lui Hédervary își permisesse acest amestec, fără ca Hédervary să-l fi respins. Cere deci decă noul ministru-președinte, ca cel puțin el să fie mai energic și să dovedească că în adevăr e mâna de fier, respingând amestecul nepermis alui Körber.

După ce mai vorbesc Ugron și Feilitzsch, se ridică ministrul-președinte Tisza.

Nu se simte îndemnat să se ocupe mai serios cu cuvintele lui Körber. El, ca ministru ungar, nici odată nu s'ar fi amestecat în felul lui Körber, în afacerile din lăuntru ale Austriei. Declarațiile lui Körber nu sunt decât declarații de diletant ale unui străin cuvață, cărora ar fi greșit să le atribue însemnătate mai mare. Pe noi nu ne poate privi, cum se exprimă dreptul public austriac despre drepturile suverane ale împăratului austriac. Un lucru stă mai pe sus de ori ce îndoiă, și-anume că drepturile suverane ale regelui Ungariei, dreptul public ungar le hotărăște. În privința asta eu sunt liniștit. Amestecul de vorbe ale unui străin n'are să ne sparie, iar dacă în praxă ar încerca cine-va să se amestece, sunt convins că întreaga opinie publică maghiar ar respinge acest amestec cu cea mai mare energie.

Cuvintele aceste ale ministrului-președinte au fost acoperite de aplauze frenetice.

Ugron Gábor, în numele opoziției, îi exprimă ministrului-președinte mulțumita sinceră a partidului opozițional pentru cuvintele lui energice.

După pauză urmează două interpelări, după cari ședința se încheie.

Între cei cari s'au înscris să interpeleze este și Dr. A. Vlad, care și-a pus gând să descopere toate blăstămațiile ce săvârșesc oamenii stăpânirii slujbași în cercul Dobrei, unde din rășbunare au închis casina română.

Din Viena.

— Corespondință particulară. —

În rîndul trecut am scris despre înființarea „Clubului român”, amintind, că aceasta societate va face tot posibilul — ca în cel mai scurt timp să poată și în direcție materială ajutama meseriașii români.

Astfel, deși în leagănul existenței, în 14 l. c. a aranjat o serată musicală-declamatorică cu concursul dlui Zaharia Bărsan în Restaurantul „Zur Rose“ VIII. Lenaugasse 11. — Prețul de intrare 1 cor.

Programa acestei serate a fost:

1. Cuvântul presidentului Sandulovici.
2. Deșteaptă-te române, cântat pe pian de domnișoara Lazar.
3. Zaharia Bărsan, satira III. de Eminescu.
4. Duette: violină și pian — domnișoara Lazar și dl Adrian Forgaci.
5. Amintiri din viață, de dl Novacovici.
6. D-șoara Lazar — imnul studentesc italian.
7. Zaharia Bărsan — „Ulad Tepeș“.
8. Cuvânt de închidere.

— Cred, e de prisos a mai descrie în fraze lungi deslășurarea programei. De ajuns, — când rămânem pe lângă cele 2 puncte principale:

Cuvântul de deschidere — și artistul nostru Bărsan.

Dl Sandulovici — în puține cuvinte a salutat oaspeții, între cari special pe reprezentanții „României June” și pe frații italieni, cari asemenea au grăbit să asiste la prima serată a „Clubului român“.

Frații italieni au fost primiți cu aplauze generale și tractați cu cea mai perfectă dragoste și ospitalitate.

A mai salutat pe reprezentanții oficerilor români.

În discursul său domnul Sandulovici a făcut apel la spriginul coloniei române din Viena „căci numai jertfind se pot realiza idealuri mari și mărunte“.

Încât producția dlui Bărsan — ași fi în stare nefiind eu artist, a o critica, apoi numai atât pot aminti, că organele de conducere ale fondului pentru teatrul român din Transilvania — într'adevăr se pot mândri cu alesul lor pentru viitorul Teatrului românesc.

Dl Zaharia Bărsan pe lângă statura sa de bărbat imponent — mai are darul unei voci admirabile de tragedian — și o perfectă școală dramatică. . .

Dînsul e la culmea chemării. . . nici nu s'ar putea alt-cum explica efectul cel mare produs din incidentul acestei serate. . . toți au rămas încântați, mulțumiți în suflet în aceeași vreme, vîzînd — că poporul nostru este fericit a nutri și desvolta la sinul său talente de artiști. . .

Dl Zaharie Bărsan i-s'au făcut mari ovații. . .

Dee bunul Dumnezeu ca ovațiile acestea să fie în fața poporului lipsit de teatrul național.

Domnișoara Lazar conservatoristă — are tehnică perfectă musicală — și știe smulge accente duioase din inima ascultătorului. . .

Dl Adrian Forgaci, stud. fil., poet tiner, fiind foarte multilateral în arte. . . știe se stăpânească arcul perfect și în aceiași vreme duios. . .

Mai retezază să vorbim despre dl Novacovici. . . Amintirile lui de viciață au tractat o temă și aceea temă e veșnica iubirea. . . acel curent electric din organismul nostru, care împreună cele pozitive cu cele negative. . .

Dînsul ni-se înfățișează în fragedă copilărie, sărutînd la poarta bisericii o țigancă — surprins de tată-său, în această manifestare a înconștientei iubiri. . . și binecuvîntat peste cap cu protocolul. . .

Il vedem în expunerile sale student la Steierdorf, Oravița, Blaj, Biserica-Albă, Brașov, Năsăud, Cluj, Oradea-Mare, Graz, Cernăuți, Viena.

În tot locul același refren al vieții — iubirea.

În fine ajunge să facă un apel la oaspeții „să nu mai iubească bărbații, să ne mai iubească și femeile“.

A stors risete generale în decursul expunerilor...

După terminarea programei — s'a început partea neoficioasă, alegându-se de președinte dl Novacovici.

Petrecerea a decurs în multă și animată veselie...

S'a vorbit pentru italieni, cari au răspuns italianește... Entuziasmul era la culme... până în zorile zilei... mult haz a făcut dl Vitenco, cassier al „Clubului român“ — care bagseama vesel de rezultatul seratei — era vesel și fericit...

„România Jună“ în aceeași zi a ales noul comitet sub președinția dlui Mihai Popovici, stud. jurist. Alegerea aceasta fericită a produs mare satisfacție în sinul tinerimii și ce-i mai mult: speranțe frumoase în regenerarea societății, cunoșcându-se înima caldă și interesul național ce-l desvoltă dl Mihai Popovici pentru tot ce-i românesc...

Se zice adecă în cercul tinerimii, că aici în Viena trebuie la „România Jună“ ca președinte un om reprezentabil în toate privințele...

Și drept au, căci noi aici în străinătate trebuie să dovedim față de străinii știință, cultură și noblețea...

Așa dară nici nu se putea o alegere mai potrivită ca a dlui Mihai Popovici.

În cele următoare vreau să spicuesc câte ceva din Viena, ce ni-se pare mai la ordinea zilei...

Înainte de toate colonia italiană și tinerimea fraților italieni sunt mai strânși legați — ca la noi români...

Aceasta ni-o putem explica în modul următor:

Italianii nu cunosc antisemitismul. Așertiunea aceasta o dovedesc prin cele de mai jos.

Studentimea italiană grupată în societatea „Circolo italiano“... au dat întrare și jidanilor „cu buze italiene“...

Ce fac ei adecă... acești jidanii, cari chiar si în infern rămân jidanii... nimicesc moravurile frumoase... batjocoresc așezămintele religioase creștine...

Nu's papistași — dar să mă țiete ori-ce frate creștin italian — nu este frumos și etic... a ironisa pe un papă, capul bisericii lor...

Așa precum dinșit o fac la serbarea matriculilor, a membrilor noui, intrați în „Circolo“...

Ei adecă — de sigur sub influența jidanilor — fac teatru varieté, a cărui erou e papa, incunjurat de cardinali... toți sub un baldachin, schimonosind... batjocorind... și ce-i mai mult, roșind în formă bisericăscă cele mai teribile orgii... „Latina gîntă altcum și pricepe misiunea“...

Dar să mă țiete... aceasta observație o fac — condus numai de cea mai mare dragoste față cu fratelli nostri.

Majestatea Sa — e în Viena — audiențele se țin șir.

„Reichsratul“ se pregătește și promite a fi șgomotos...

Adecă obstrucția germană din Praga își așteaptă revanșul în Viena.

Vremea în Viena e foarte ploioasă... Pecat, că se cheltuie atâtea parale pentru pavarea stradelor... căci un biet student cu ghetele mai „antice“ e nevoit să petreacă un saison întreg cu delicioasa trochnă...

De altfel viața e foarte plăcută pentru... pentru cei cu parale.

La universitate sunt bătăile îndatinat între clericali și contrarii lor. Ansa la certe e vorbirea Drului Lueger.

Sinuciderile din Viena sunt la ordinea zilei... se zice că sunt mulți ce să prăpădesc din cauza vieții, ce pare a se demoraliza din ce în ce.

Adecă sportul dragostei e prea la modă...

Tinerimea română să fie cuminte!

Dunărea e tot cea veche... mare și abundanță în talasuri seducătoare — căci mulți... mulți democrați s'arunca ntrînsa din cauza mizeriei.

La proxima ocaziune o să fiu mai explicit — până atunci pe muncă... și răbdare.

Palpeta.

Serată musicală în Oradea-mare.

În 12 l. c. s'a început seria petrecerilor tinerilor români, prin cari au intenționat să amuzeze societatea românească din loc și jur.

Atât de solemn ca astădată n'a apărut încă vechiul cuib al convenirilor române din Oradea „Arborele verde“. Erau tocmai în preajma primei conveniri când dl D. G. Simionescu artist-mandolinist — în drumul său spre Cluj — aflat-a de bine să concerteze și în Oradea-mare unde tinerii din loc l-au primit cu bucurie, făcând toți pașii ca să fie ascultat de un public cât de numeros. Astfel dl Simionescu — cu concursul gentilei d-șoare Irina Popoviciu și al corului reuniunii de cânt „Hilaria“ a dat un concert cu o programă variată.

Cu durere însă a trebuit să constatăm că inteligența, care până aici spriginea cu un adevărat interes îndeosebi arta românească, acum abia a fost reprezentată de câțiva 8-9 familii, fruntea și sufletul românilor din loc. Iată motivul evident, care l'a enarvat și indispus pe artist și aceasta indispoziție s'a observat la început și pe jocul său, mai târziu însă temperamentul artistic a învins și apoi ne-a amusat, ca și nime altul. Dl Simionescu e un naturalist, nu filosofează, nu analizează, ci simte și aceasta mult ne-a impresionat. Individualitatea sa artistică a predominat fiecare punct al său. Ne-a plăcut mult valsul „Porumbelul alb“ de Ioanoviciu; dar cu deosebire punctul „Doine și dansuri naționale din Oltenia“, când cu o vervă poetică făcută să ne simțim între frații de peste Carpați, cântând jalea și veselindu-ne cu ei alătura. Precum am zis de și nu a fost public numeros dar recunoscător, carele pe tinerul artist după fie-care punct l-a distins cu vii aplauze.

Nu mai puțin ne-a impresionat d-șoara Popoviciu. Precum în trecut, așa și acum a dovedit eclatant, că este stăpână prestepian. Technica-i fenomenală, sentimentul, cu care cântă, s'a vedit la toate piesele.

Tinerimea română în semn de recunoștință a surprins-o cu un drăgălaș buchet de flori.

Parte activă la această serată a mai luat și corul tinerimii. Cât privește cântările predate de această gardă, e destul să ridic în relief adevărul, că corul care s'a înființat din propriul îndemn al câtor-va tineri însufleții de dorul progresului cultural — s'a achitat de datorință peste așteptare.

Concertul a durat o oră întreagă, după-ce a ridicat bătrânul Hamsa arcul și spre placul coconițelor cu o ardeleană însuflețitoare dansul și-a luat începutul, care apoi a ținut peste termenul ordinarului.

Că atât de animați au fost tinerii și că în toată privința așa de bine a succed petrecerea aceasta, laudă merită comitetul executiv al tinerimii.

Publicul la fine cu o deplină îndestulare s'a depărtat.

Inteligența română a fost reprezentată prin următorii d-ni: Vasile Mangra, Iosif Vulcan, Dr. Georgiu Plopu, Gustav Imric, căpitan Ruscha, Nicolae Zigre, Iosif Diamandi, Ioan Papp, Dr. A. Zigre, căpitan Hetcou, Teodor Simoc, Nicolae Firu, Grig. Toscan, subloc. Lungocea, V. Babi și Barbu etc.

Doamnele: Vulcan, Papp, Plopu, Popoviciu, Imric, Ruscha, Hetcon, Torsan, Firu, Pal.

D-șoarele: Auropa Papp, Elena Papp, Lucia Plopu, Delia Plopu, Marta Imric, Bella Imric, Pal, Hetcon, Torsan.

Precum vedem așa o cunună de frumoșele coconițe, ca de astă-dată n'a decorat încă sala „Arborele Verde“. În deosebi admirabile erau drăgălașele d-șoare Aurora Papp și Lucia Plopu, în a cărora jur emulând s'a grupat în continu tinerimea animată.

La proxima convenire să ne vedem cât de mulți!

NB. Tinerul artist care a concertat la noi încă în zori a plecat către Cluj, de unde posibil va merge și la Arad a da ocaziune și publicului de acolo a se delecta în jocul artistului român.

Proxima convenire va fi în 19 l. c.

n.-a. h.

Tinerii să fie cu luare aminte.

În comuna Corbești, în 17 Noemvrie, trei cadavre zăceau într'un pat; o babă de 75 ani, un băiat de 4 ani și o fetiță de 1 an. — Nefericiții au murit în urma sufocării prin gazuri de cărbune.

Istoria e următoarea: Bunica pruncilor în 16 Noemvrie așezase mai mulți coceni de cucuruz și o perină udă a băiatului mic în jurul cuptorului de pământ, ear seara, uitând cele ce făcuse peste zi, a dat foc cuptorului încât peste noapte cocenii și perina se aprinsesă și arzând fără flacăra, umplură chilua cu gazuri de cărbuni, așa că bunica și cei doi prunci, cari dormeau în odaie, să înecară și muriră de acest gaz otrăvitor. Dimineața, când părinții re'ntorceau dela o nuntă din Rașia, găsiră deodată trei cadavre în odaie.

O groază te cuprindea, când vedeai cele 3 victime ale gazurilor de cărbune. Bunica era întoarsă către părete și așa da natural stătea în pat, încât ți-să părea că doarme. Așa să vede, că gazurile de cărbune iute i-au curmat vieața. Cu atât mai mult însă au pățimit băieții. — Cel mai mare zăcea pe spate cu capul la marginea patului. Fetița cea mică asemenea zăcea pe spate, aproape de marginea patului. Ambii prunci avea impresiune își făcea că voiau să sară din pat și să iese afară la aer liber. Dar gazurile de cărbune aceea proprietate au, că dacă i-ai înhala în anumită cantitate, îți slăbesc puterile și te fac incapabil spre mișcare și strigare de vaet. Apoi te apucă dureri imense de cap, sgarciuri ori paralizi și în sfârșit vine moartea și te eliberează de durerile cele crâncene.

Această întâmplare din Corbești pentru aceia am dorit să o vestesc în coloanele acestui ziar, de oare-ce pe cum m'am informat ieri în Petriș, acesta e al 2-lea cas mai recent prin părțile acestea.

Am înțeles că poporul în cas când lemnele sunt ude, ori cuptorul nu arde cum să cade, face foc în mijlocul odăiei, ori pune jar pe cuptor, — prin ceea-ce fel de compoziții de gazuri de ale cărbunelui să formează și să mestecă în aerul din odaie. Esperința arată, că dacă aerul din odaie conține 5-6% de gazuri de cărbune, acela aer e periculos pentru vieața. Și aceia am esperiat, că în jurul Petrișului mulți oameni pățimesc într'una de dureri la cap, ceea-ce nu e alta decât urmarea intoxicației gazurilor de cărbune.

E deci de dorit, ca inteligența, preoții și învățătorii de pe acolo, să facă tot posibilul, ca poporul să se desvețe de aceste datine periculoase.

Dr. At. Brădean.

Defraudare de 100.000 în ministerul de interne.

Ministerul de interne și-a avut ieri senzația. S'a descoperit anume lipsa unei sume de mai bine de 100.000 coroane. Un funcționar, șeful cancelăriei, a defraudat-o a țărăita. Prima defraudare a comis-o astă-primăvară și de-atunci a defraudat mereu, acoperind sumele defraudate cu cele ce intrau de nou. Acum însă nu a mai putut ascunde defraudarea și într'o scrisoare adresată consilierului Horváth, defraudantul Tordai Kádár Kálmán mărturisește defraudările. Încă în aceeași noapte, la 3 ore d. miezul nopții a fost deținut. Era teamă mare în minister că suma defraudată va fi mai mare: s'a constatat însă că nu lipsesc de cât 104634 cor. 31 fil. Kádár a perdut banii acestia la bursă și la alergările de cai. E din familie bună și necesătorit.

Din străinătate.

Vizita Regelui Italiei. Toate ziarele din Londra, salută sosirea acolo a suveranului Italiei.

Regele Edvard și regina Alexandru vor oferi suveranilor Italiei un prînz la care se va întîmbuînța un serviciu de aur, care costă 45 de milioane d franci.

Sunt ca oaspeți răți-va ministru deputați, un amiral și președintele Senatului.

Alegerea biroului Sobraniei. Sobrania a procedat la alegerea biroului. A fost ales președinte doctorul Staicov cu 126 de voturi opoziția dat 39 voturi lui Gheșoff. Au fost ale vice-președinte doctorul Gașeff și Dobre Petkoff. Toți sunt stambuloviști.

Deja în prima ședință, majoritate contra voinței minorității, a desființat regulamentul Camerei liberale, înlcuindu-l cu vechiul regulament ca face cu neputință obstrucțiunea înlcund repede discuțiile și rezolvare afacerilor Statului.

Sosirea lui Sarafoff la Sofia.

Ziarului „Zeit“ i-se telegrafiază untoarele amănunte despre sosirea lui Boris Sarafoff în Sofia:

Boris Sarafoff, venind din Macedonia a fost primit cu un entuziasm de nedescris. Mai multe mii de persoane îl aștept în gară. Îndată ce trenul s'a oprit, muzice au intonat imnul național.

Mulțimea, strigând urale frenetice, a răvălîit în vagonul unde se afla Sarafoff, luându-l de pe bancă, l'a scos pe brațe afi în vreme ce din toate părțile se întinde spre el mâni ținînd buchete de flori și coroane.

După aceea, lumea, ne bună de entuziasm, a dus pe Sarafoff tot pe umeri, până la locuința părinților săi, pe o distanță de trei kilometri.

Ajunsa acasă Sarafoff a fost imediat așdiat de ziaristi, însă dînsul s'a arătat foarte rezervat. La întrebările ce i-se făceau asupra planurilor pentru viitor, zîmbia numai, fă să răspundă.

Correspondentul ziarului „Zeit“, ca s'a dus înaintea lui până la Radomir și însoțit până la Sofia, s'a încercat în zad să-i smulgă din gură niscaia declarații sesaționale.

Sarafoff i-a spus numai că el a fost sufletul și organizatorul revoltei în vilaiet Monastir. După ce a pregătit atentatele dinamice din Salonic, s'a aruncat asupra Macedoniai cu o bandă de 60 de oameni, din tre cari 52 au fost uciși. S'au întors cu numai opt înși.

A mai spus apoi că a fost comandar suprem, a străbătut vilaietul în lung și în lar, ținînd discursuri și luptînd.

Ciocnirea cea mai importantă — a zidînsul — a fost aceea de lângă Bigla, unde a biruit pe Omer Rușdi Pașa, ucizîndu- peste 600 de oameni.

Peregrinările lui Sarafoff cu banda sa au durat nouă luni. Aproape în totdeauna a dormit în aer liber.

Acum s'a hotărît să se întoacă în Bulgaria din cauza timpului rece și a zăpez care împiedică mișcările.

Ultima luptă a avut-o la șeasa Noemvrie st. n., pe când trecea riul Wardar aproape de Slep.

Îndată ce a călcat pe teritoriul bulgar a fost desarmat.

Sarafoff a zis că nu vrea să știe de programul de reforme austro-rus; desperarea macedonenilor continuă a spori tot mai mult resvrătirea.

A adăogat că în curînd se vor auzi despre noui și mari atentate în Macedonia.

La toate stațiunile, mulțimea a făcut mari ovațiuni lui Sarafoff.

Dînsul are aspectul unui sălbatic.

Părul, netăiat de mult timp și nefrigiuit, îi cade pe umeri în suvițe tmbăcșite; barbă îi e foarte lungă și încălciată.

Fața îi e slăbită și galbenă.

Tovarășii lui au o priveliște cu adevărat de spaimă.

Îmbrăcămintea lor e compusă din niște șdrențe murdare. Ei au aspectul legendarilor briganzi calabrezl.

Sfințirea bisericii din Pâclișa.

— Raport special. —

O zi rară și de multă mângăere sufletească a avut poporul din comuna Pâclișa (tractul Alba-Iulia) în 17/30 August a. c., când s'a îndeplinit adică sfințirea bisericii radical renovată și provăzută cu un turn nou.

Înainte de a descrie în special sfințirea bisericii din Pâclișa, țin de potrivit a aminti, că acest act, întemplat după-cum am zis în 17/30 August, în formă nu ne-a surprins așa de tare, de oare-ce dela ocuparea scaunului protopresbiterial de către On. D. Ioan Teculescu, în tractul nostru sunt cât de dese asemenea acte. Așa prin luna Februarie am asistat la sfințirea bisericii din Geoagiul-de-sus, în vară la sfințirea bisericii din Tecsești, după-aceia la cea din Pâclișa, la sfințirea școlii din Telna și având în curând să urmeze încă vre-o 2—3 sfințiri de biserică.

Toată această înaintare a poporului din tractul Alba-Iulia, i-se atribuie în prima linie protopopului tractual, care prin bineștiințele cuvântării ținute la diferite ocazii și știut să însușe în inimile parohienilor simțul acesta de înaintare pe terenul bisericesc și școlar.

La stăruințele neobosite ale onorabilului paroh local Nicolae Cada, evlaviosul popor din Pâclișa a fost de acord cu frumoasele propuneri ale păstorului conștient și astfel, care cât a putut a sacrificat pentru înnoirea lăcașului sfânt. Nenumărate binefaceri a făcut dl paroh cu această ocaziune pentru biserică, între care merită a fi amintite dăruirea unui clopot frumos, în valoare de 600 coroane.

Mult a ostenit alături cu parochul și cu neobosiții epitropi Nicolae Bêlgrădeanu și Petru Oana și evlaviosul popor până când au văzut casa Domnului din nou împodobită, lungită, lărgită și înălțată într'un mod radical cu un turn frumos și elegant, așa, că astăzi această biserică poate ocupa locul de frunte în ori-care oraș. Astfel haină nouă, haină de mireasă a îmbrăcat biserică din Pâclișa.

Sosind în sat dl protopop, a fost salutat de către toți cu vii și numeroase strigăte de: „Să trăiască“, oferindu-i-se din partea unei fetițe un frumos buchet de flori.

Minunat a fost momentul, când au plecat din curtea parochială, când au început a cânta tropariul hramului: „Bine ești cuvântat doamne“ întonat de toți preoții slugitori, de învățători și cântăreți. În astfel de cântări frumoase au ajuns înaintea bisericii Soarele lucește intensiv, aspectul sârbătoresc al poporului mărește strălucirea generală. Toată suflarea e cuprinsă de evlavie adâncă. În fruntea tuturor protopopul și împreună slugitorii preoți, asemenea cuprinși de evlavie.

Mărețul nostru serviciu bisericesc să începe în fața ușii bisericii, unde doisprezece preoți sub conducerea mandatarului arhieresc, servesc împreună ritualul pre scris, după care urmează încunjurarea de 3 ori a bisericii și cetirea alor 3 evan-

ghelii. După aceea intrând în biserică s'a purces la sfințirea apei în mijlocul bisericii. După stropirea cu apă pe dinlăuntru a bisericii, s'a început imediat sfânta liturghie.

Răspunsurile liturgice le-au executat în cor mai mulți învățători și cântăreți, din loc și jur, sub conducerea învățătorului Victor Ciora din Geoagiul de sus.

Preoții asistenți, pe lângă mandatarul arhieresc au fost: *Imie Ilescu*, paroh în Stremți; *George Albu*, paroh în Geoagiul de sus; *Dionisie Trușa*, paroh în Telna; *Ioan Maxim*, paroh în Ighiu; *Ioan Berghian*, par. în Hepria; *George Culean*, paroh în Oarda de jos; *Ioan Muntean*, paroh în Oarda de sus; *Nicolae Maniu*, paroh în Vințul de jos; *Daniil Chirilă*, paroh în Cârna; *Ioan Stăncu*, paroh în Vurpăr; *Ioan Stoicușa*, paroh în Inuri și parochul local *Nicolae Cada*.

Pe cât cu dragoste a contribuit poporul cu micile sale puteri, pentru înfrumusețarea bisericii, pe atât de înălțator și evlavios a decurs actul sfințirii, căci vocea plăcută a domnului protopop a înălțat frumusețea actului și credincioșii cu evlavie îi sorbiau cuvintele de pe buze.

La finea liturghiei dl protopop a rostit poporul în mare număr venit și din comuna învecinată predica — care ca la toate actele de acest fel a format fără îndoială punctul cel mai principal și mai atrăgător al mărețului serviciu.

După săvârșirea întregului ceremonial s'a dat un banchet în școală pe speșele On. paroh local dl Nicolae Cada, unde s'au rostit mai multe toaste.

Vesel ca și dispoziția noastră s'a săvârșit banchetul, după care pe la 5 ore p. m. s'a depărtat fiecare la ale sale.

Frumoasa școală și frumoasa biserică stau acum în Pâclișa, ca 2 făclii aprinse, puse pe masă și luminând comunei, ca toți să se vadă și nimeni să nu umble în întunerecul neștiinței. *Participant.*

Munții Apusenii.

Câmpeni, 12 Noemvrie a. c.

Nouă, Moșilor, de un timp încoace ne merge foarte bine, așa încât putem afirma că trăim în raiul fericirilor, — dacă mai există și acel local. Și cum nu, când abia câte-va săptămâni mai înainte avurăm rară și deosebită fericire de a fi vizitați de două capete luminate, cari și-au dat toate silințele să ne ușureze soarta cea amară. Inchipuiți-vă doi deputați din Dieta țării ne-au făcut visita. Unul guvernamental Boncza Miklós, și kossuthistul Verthán. Amândoi oameni mari și cu multă durere față de poporul român din Munții Apusenii și în special față de Bistrenii. E drept că față de Câmpenarii nu și a arătat bunăvoința, dar au fericit pe bieții Bistrenii, cărora le-au promis toate pă-

durile, de present aflătoare în mâna erariului, precum și pășunatul munților. Că se vor ținea de promisiunile făcute Bistrenilor, asta nu o știm, ce știm e, că până acuma le-a venit la poporul din Bistra dreptul de a pășuna gratis pe ori și care munte în lunile de iarnă, iar despre păduri încă nu le-a venit nimic. Se dă însă cu socolă, că pe vara viitoare să le vină dreptul de a se odihni tot gratis la umbra ori cărui brad de munte.

Apoi le-au mai făcut ceva, o bancă numită: »Bistrai köszégi hitelintézet«, iar Bistrenii saltă de bucurie și sunt foarte mulțumiți de prinoasele aduse de acestea două capete »luminate«. Și ca afacerea să apară și mai și, un patriot scrie o corespondență lungă în foaia comitatensă »Aranyos Vidék«, din 7 Noemvrie nr. 45 prin care laudă ținuta deamănă a primarului din Bistra Catalina Jozsef, pentru-că a făcut propunere în reprezentanța comunală, ca comuna cu cele 30000 cor. să cumpere 1/2 din acțiunile ce numita bancă le edă. Laudă apoi și pe Vasilie Tomuța pentru interesul dezvoltat cu privire la înființarea băncii și pentru compunerea statutelor, pe cari reprezentanța cu bucurie le-a primit, afară de un popă, și în fine roagă pe cei dela comitat să sprijinească acest scop sublim.

Dar lăsând glumă la o parte, nouă întâi și întâi ne ar fi rușine, ba ne-am lina ofensați să facem o asemenea instituțiune prin care să ne laude foile ungurești știind că aceea nu poate fi instituțiune nici românească și nici pentru binele nostru. Apoi ori și ce om cu mintea sănătoasă dacă i-a cetit numai statututele poate vedea, că întreaga interpretare e numai spre răul nostru atât moralmente, cât și materialmente și poate ușor observa intențiunea celor ce i-au pus la cale pe Bistrenii să o facă, pentru-că în un §. se zice: »Fie-care acționar e dator a supraveghia să nu se întempele nimic contra statului ungar, și dacă observă însă că cineva, fie acționar ori altă persoană va lucra, are datorință să l'arete, căci la din contra el va fi pedepsit.« În altul se zice: »Inspecția supremă o are vice-comitele comitatului, el reprezintă comuna Bistra, care are 1/2 din acțiuni.« Apoi »Directorul institutului nu poate fi altul, decât protopretorele.« Și în alt §. spune: »Președintele numai acela poate fi care știe ungurește« etc.

Paragrafi de felul acesta mai sunt încă o sumedenie, cari taie direct în

pretensiunile noastre naționale și cari ne necintesc tot ce avem noi mai scump: limba și națiunea. Oare aceasta e instituțiune românească? Pentru binele poporului Român e înființată această bancă! Oare mai este vre-un Bistrean, care să susțină că eventualul câștig curat se va întrebuița pentru scopuri românești, ajutorarea școalelor și altor instituțiuni de ale noastre, cari se află în miserie și pe cari »patrioții« nostri le-ar șterge de pe fața pământului?

Prin aceasta instituțiune, Bistrenii ori mai bine zis aceia cari au votat pentru înființarea băncii, în loc să fi înaintat, au decăzut atât moralmente cât și materialmente. Moralmente, pentru-că s'au desbrăcat de ori și ce simț românesc și au intrat în tabăra pismașului, iar materialmente, pentru-că, încurând pe toate averile lor va fi în tabulată »Megyei takarek pénztár« din Turda, cu care stă în legătură banca lor.

Iar pentru aceste două lucruri veți avea să dați seamă înaintea lui Dumnezeu și a generației ce urmează.

Riporter.

Mijloace de înaintare.

— Conferență populară. —
(Urmare și fine).

O organizare pe teren economic este în Franția. Și aici starea muncitorilor agricoli era grea. Prețul cerealelor era mic. Viile le-a pustiit filoxera. Pământul a sărăcit. S'au adunat atunci mai mulți la un loc și au format așa numitele »sindicate agricole«. Numărul acestor syndicate este astăzi de 1500, cu aproape 700 mii aderenți. Unele dintre syndicate sunt comunale, altele cercuale, altele cuprind câte un comitat întreg. Folioasele lor sunt: fac cu puțință agricultorului de a cumpăra ieftin, de a vinde mai scump, de a lua bani împrumut cu dobândă mică. Cumpărarea se face în comun. Vinderea așijderea. Toate cele trebuincioase economice: mașine unelte, apoi sămânțe și gunoi artificial se cumpără prin secretarul sindicatelor pentru toți membri, în cantitate mare. Desfacerea cerealelor și a altor produse agricole se vând earășii în cantități mari mari. Astfel câștigul e evident. Din punct de vedere social îndeplinesc aceste însoțiri multe neajunsuri, apărând interesele agricultorilor, apropiind pe toți proprietarii mari, mijlocii și mici unii de altul și făcând

Poesii populare.

— Culese de M. hail Eminescu. —

Alei neică alei dragă!
Cine vrea să ne înțeleagă
Vază frunza cea pribeagă
Că-i ca viața noastră 'ntreagă;
Depărtarea toată strică,
De ne-alegem cu nimică,
Viața trece, frunza pică.

Alei, Veronică dragă,
Uite frunza cea pribeagă
E ca viața noastră 'ntreagă.
Alei, dulce Veronică,
Depărtarea rău ne strică.
Nu ne-alegem cu nimică
Viața trece frunza pică.

Pe dealul mănăstirii
Plimbă-se călugării
Blăstămîndu-și părinții
De ce i-o călugărit
De nu i-o căsătorit...
O chilie ș-o fîntînă
Fîntînă cu apă bună.
Mers-o fete și neveste
Mers-o și mindruța lui
Cu botole
Ca florile.
Cu mîmile
Ca rugile...

Că mîncatu-s de străini
Ca iarba de boi bătrâni;

Și mîncatu-s de dușmani,
Ca iarba de bolovanii;
Și mîncatu-s de ai miei
Ca iarba de mielușei;
Căci mila străinului,
Ca și umbra spinului;
Când vrei să te răcorești
Mai tare te dogorești

De-aș trăi ca bradu 'n munte
N'aș avea necazuri multe,
Dar trăiesc ca piatra 'n vale,
Tot cu lacrimi și cu jale.

Jalnică străinătate
Mult ești fără dreptate
Ocoliiu țările toate
Și de bine n'avuți parte
Că de mic am pribejit
Tot în străini am trăit
Și odihnă n'am avut...

Vai, săracă străinătate,
Rău m'ai fost fără dreptate,
Încunjurai țările toate,
Nici de un bine n'avuți parte.
Multe țări am ocolit
Odihnă n'am dobîndit!

Așa 'mî vine uneori
Să mă duc la munți cu flori,
Să mă jeluesc cu dor
Să 'mî vină ceasul să mor.
Așa 'mî vine câte-odată
Să mă duc la munți de peatră,

Să privesc în lumea toată
Da d'acuma 'm și venit
Le acela loc perit.
Vine-mî dorul une-ori
Să mă suiu la munți cu flori
Să mă jeluesc în hori
Să-mi mai treacă din flori.
Vine-mî dorul câte-odată
Să mă sui la munți cu peatră
Să-mi fac ochii ca o roată
Să mă uit la lumea toată
Pe-unde am umblat odată
Când eram la al meu tată.
Mă uitam spre răsărit,
Iar în jos către sfințit
Văzînd eu lumea și țara
Cum stam pe munți ca și cioara,
Iar marca și Dunărea,
Pe deasupra negura
Iară cu străini fiind
Pe nimene cunoscînd,
Mă rugai lui D-zeu
Să-mi arete drumul meu.
Vin-o dragă turturea
De-mi arată calea mea
Să pot trece Dunărea
Să văz, dragă țara mea,
Ie-mî Doamne sufletul meu
Și mi-l bagă 'n sinul tău
Ca să scap de răutate
Și de grea străinătate
Și de-acum pin 'n vecie
Mila Domnului să fie.

Fă-mă Doamne ce mi-i face
Fă-mă pasăre mălastră

La măicuța în fereastră
Maica să mă hișiască.
Dar ea nu m'a hișii
Până nu i-o povesti
Cum petrec cu străini.
La străini, până ce cină
Eu sunt feșnic și lumină,
Dacă gată de cinat
Nu mă 'ntreabă de-am mîncat,
Ci mă 'ntreabă ce am lucrat.
Dar eu tac, nu zic nimica,
Doar din ochi-mi lacrimi pică.
Iau năframa și le șterg
Ele tot mai tare merg,
Ele pică la pămînt
De sălbatice ce sunt,
Ele pică pe obraz
De atât amar necaz.
De mîine pâine uscată
Ea 'i cu lacrimi picurată.

De-ai juca ca neuca 'n ciur
La străin tot nu ești bun,
De-i juca ca aluna
Străinu-ți bagă vina,
Că să-aibă străinul vreme
Cătră mine-ar tăia lemne
Și să aibă străinul rînd
Zău m'ar ținea tot îlămind,
De-ar urla valea de zamă,
Din strin dracu-a face mamă,
De-ar urla valea de lapte
Din strin dracu face frate!

să dispară fără oricare prejudiciu dintre clase.

O altă organizare folositoare găsim la țărani din *Galiția, Silezia și Polonia prusiană*. În așa numitele „cercuri agricole” se lucrează cu mult rezultat la ridicarea sortii țeranului. În Galiția sute de mii țărani fac parte din aceste însoțiri. Casa populară ruteană din Lemberg a dat frumoase rezultate. Ea lăfărează cât mai ieftin mărfurile de lipsă prăvăliilor comunale asociate. Prin aceasta se scapă țeranul din ghiarele cămătarilor, a cârcimarilor și altor speculanți ai satelor.

Din aceste pilde vedem, că calea asocierilor este cea cătră înaintare. Această cale să o apucăm și noi.

„Unde-î unul nu-î putere
La nevoi și la durere,
Unde-’s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește

zis marele marele bard a națiunii noastre, Vasile Alexandri, fraților desbinați Munteni și Moldoveni. Și adevărul acestui cântec a fost înțeles de toți, dela cea din urmă colibă până la cel dintâi palat, căci ei s’au împreunat într’una, de au pus lumea în uimire și astăzi formează mândria și fala noastră: Țara românească.

Pentru o împreunare lucrare trebuie și noi să dăm mână, să ne organizăm. Știind, că unde î unul nu-î putere și că unde-’s doi puterea crește, să nu stăm singuri, răsăliți în lupta noastră pentru trai ci să ne adunăm cu toții în diferitele noastre întreprinderi, ajutându-ne, îmbărbătându-ne.

Stând singuri și băsându-ne numai pe propria putere, nu putem învinge cu atâta ușurință greutățile, ce întâmpinăm, ca și când punem umăr la umăr mai mulți inși. Ori cât de iscusit și cu știință ar fi singuratecul individ, singur nici când nu poate ajunge la rezultatul, la care ajung mai mulți inși cari lucrează la oaltă pentru acelaș scop.

Omul e avisat la ajutorul deaproapelui său. El trebuie să trăiască în societate și pentru societate. Dacă l-ai isola din societate, ar deveni sălbatec. Dacă-ai voi să-l rupi din legăturile societății i-ai rupe firul trăinicieii, l-ai lipsi de oricare bucurie, de oricare nădejde. Omul numai în societate se poate desvolta, numai în societate își poate valida facultățile sale intelectuale și morale. În societate omul devine ceea-ce este vrednic.

Știm că societatea bună are înrîurirea binefăcătoare asupra dezvoltării caracterului; și dinpotrivă societatea rea strică pe om, îl duce la decadentă, la perire sufletească și trupească.

Astfel pe lângă susținerea și înțărirea din toate puterile a așezămintelor mari, a bisericii și școlii naționale, preocuparea noastră să ne fie formarea diferitelor societăți bune și folositoare.

În toate părțile, în toate unghiurile locuite de Români să formăm atari societăți.

Pentru diferitele noastre trebuințe și lipse să formăm:

1., *societăți sau reuniuni de cetire*, pentru luminarea minții și înmulțirea cunoștințelor, *intemeind bibliotecă populară;*

2., *societăți de cântări*, pentru nobilitarea inimii, aducând laude și mulțămite atot-puternicului Dumnezeu în sfintele biserici, în Dumineci și sârbători și aranjând petreceri și producțiuni la diferite prilejuri pentru popor.

3., *societăți economice* îndeosebi:
a) *însoțiri de credit*, din propriile noastre

b) *însoțiri pentru valorisarea productelor agricole*, ca astfel țeranul nostru să poată vinde grâul, cucuruzul și toate bucatele cu preț mai bun și să fie ferit de înșelătorii.

c) *însoțiri comerciale*, deschizând prăvălii și ospătării în comune, unde nu sunt negustori și ospătari români.

d) *însoțiri pentru asigurarea pagubelor de vite și*

e) *însoțiri sau reuniuni de înmormântare.*

Eată mijloacele de înaintare în cultură și bunătate materială.

Intemeind aceste societăți și prin o conducere conștiințioasă și zeloasă, atrăgând în sinul lor pe toți fiii și fiicele neamului nostru, ni-am ajuta și întări, ni-am croi o viață ticsită și mulțămită, încât cu sorți de isbândă am putea duce lupta pentru trai și ni-am asigura viitorul.

Să lăsăm deci nepăsarea, îndoiala și neîncrederea dintre noi. Când interesele noastre de viață cer și glasul timpului de astăzi ne chiamă să ne strângem rëndurile, ca să fim una, tari și nedespărțiți, fără șovăire să ne punem pe lucru!..

„Iarba rea din holde piară,
Piară dușmănia în țară,
Între noi să nu mai fie
Decât florii și omenie“!

Tot ce-î buruiănă rea, piară de pe plaiurile noastre. Floarea mândră și curată a frăției, a dragostei de cultură și de muncă, încolțească și crească în inimile noastre! Aceasta să ne formeze podoaba ființei noastre!

Așa vom merge înainte în cursul veacurilor și nu ne vom teme de perire în veci.

Sfințirea casei parohiale din Brestovaț (Aga).

Ziua sfințirii a fost hotărâtă pe Duminecă în 28 Septemvrie (11 Octomvrie) și au decurs astfel.

În presară puțină ploaie, bagseamă bunul Dumnezeu au voit să mai așeze praful, ear dimineața și peste zi timp frumos.

Pela orele 9^{1/2}, se aud pe strada de jos puternice „să trăiască” și îndată bubuituri de treascuri.

Ajunge prea onoratul domn protopresbiter tractual Gerasim Sîrb cu mult onorabilă-î doamnă soție. La marginea hotarului l-a întâmpinat un banderiu de 20 de cărărași în frunte cu vâtavul, toți căciulari, români de viță veche, purtând suman, ițar și cușma p’o ureche. Cine i-a văzut n’are să-î mai uite și mai ales pentru comuna noastră mixtă au fost înalțator, căci așa ceva nu s’a mai văzut dela români de aici.

După descălecarea P. O. D. protopresbiter merge numai decât la biserică ca să servească la sfânta liturgie, care deja era începută de părintele Ioan Suciuc preot capelan din Cuvejd, și ajungând se îmbracă și funcționează până la fine. Răspunsurile la serviciul divin atât în biserică cât și la sfințirea casei li-a dat domni învătători George Tomi din Cuvejd și Ioan Seuca din Hodos.

După celebrarea sîntei liturgii s’a săvârșit sfințirea casei în prezența a întreg poporului și după aceea poporul s’a adunat în sala școlii unde P. O. D. protopresbiter a ținut o vorbire care la mulți le-au stors lacrimi de bucurie. După aceea P. O. D. protopresbiter se întoarce în casa parohială, unde apoi se prezintă comitetul parohial sub conducerea notarului său Trifon Jifcovic, mulțămindu-î în cuvinte calde pentru-că s’a ostenit de a luat parte la serbarea noastră.

Prea on. domn protopresbiter se întretine timp mai îndelungat cu comitetul parohial dându-î povețe părintești prea folositoare.

După acestea au urmat prânz la masa prea modestă a subscrisului pe care am aranjat-o cu toată inima și multă dragoste.

La masă au luat parte și inteligența străină din loc. Nu au lipsit nici toasturile.

Primul toast l-au ținut p. on. domn protopresbiter întru sănătatea P. S. Sale domnului episcop diecesan. Subscrisul pentru p. on. domn protopresbiter. Părintele Ioan Suciuc pentru toți cei ce au contribuit cu dinariul lor la zidirea edificiului. De nou subscrisul pentru Ilustritatea sa domnul Dr. Iosif Gall. Prea on. domn protopresbiter pentru preotul capelan și învățătorul din Cuvejd. Dl învățător Tomi pentru buna înțelegere între diferite națiuni din aceasta comună. Dl Ladislau Govrik magistrul postal pentru secul frumos, urmând încă o mulțime de toasturi dintre care unul de subscrisul emoționat până la lacrimi, pentru marinimosii colectanți și donatori. Lăutarul nu au lipsit nici ei și au început cu „Deșteaptă te române“.

Cam pela 3^{1/2} ore începe jocul în curtea școlii. (Casa parohială și școala sunt pe un intravilan).

Pela orele 5 p. m. prea on. domn protopresbiter se desparte de noi, între urări nesfârșite de „să trăiască” și însoțit de cărărași până la marginea comunei noastre.

Jocul șa continuat și a durat până în zorii și așa cum numai românul știe să-și petreacă.

Și acuma încă odată mulțumesc din inimă tuturor cari au contribuit cu dinariul lor și rog pe Cel de sus să le răsplătească înșutit și înmiit.

Cătră Tine Doamne am sperat și mi-ai ajutat, Tie-Ți aduc mărire, cinste și închinăciune acum și în toate zilele vieții mele. Amin!

Brestovaț, (Aga) la 1/14 Oct. 1903.

Filip Vuia,
paroh gr.-oriental.

Reuniunea a doua de înmormântare din Deva.

— Înființată la 1886. —

La 30 August 1903 ni-am ținut, cu ajutorul bunului Dumnezeu, a XVIII-a adunare generală. Interes public servesc, dacă culeg pe sema oamenilor de bine bisericanii atari date din raportul general al direcțiunii, cari vor contribui la reslățirea unui așezământ de binefacere de primul ordin: pentru popor, biserică și preoțime deopotrivă.

I. Scopul reuniunii e: a da ajutoare în bani la cas de moarte a membrilor săi și a îngriji de cuviincioasa lor înmormântare.

Taxa de înscriere e: 2 coroane și competența de 60 fileri, pe carea fiecare membru plătește, de câte ori moare un membru, la mâna unui portarel al reuniunii, care umblă în fiecare cas din casă înscriind în cartea de membru numele membrului mort și eventuala plățire a competenței de 60 fil., din care î crește membrului plătit de atâtea ori câte 50 fileri, de câte ori și-a plătit competența de 60 fileri în cârticica sa de membru.

Ajutoriu la casul de moarte 1. face: la 100 cor. 50 fil., la al 2-lea 101 cor., la al 3-lea cas 101 cor. 50 fil. și așa mai departe tot crește până la 250 cor.

Cel ce a plătit 300 de membri morți, nu mai plătește competențe și are drept la cele 250 cor. Va să zică el a plătit 2 cor. înscriere și de 300 de ori câte 60 fil., la oaltă 182 cor. de-a țirăita și moștenitorii au drept la 250 cor., ajutoriu la casul său de moarte.

II, Avera reuniunii a fost la finea anului 1902 în depunerii, acții, fundațiunea Emilia C. Ciurcu n. Nicoară, competențe restante și bani gata: 7046 cor. 97 fil.; în tipărituri, cărți de membru, sigile și cărți de evidență 1000 cor.

III. Venitul curat a fost — sub cassariatul a fie ertat părintelui George Nicoară — la 1901: 1223 cor. 34 fil., ear’ în anul 1902 abia 435 cor. 44 fil.

Causa descresțerei — unica în decurs de 18 ani — zace într’o arătare mincinoasă a membrilor, Szóts Sándor, George Ghila și cumnatul său

Nicolae Benea, cari s’au plâns la ministrul, că reuniunea ar urmări „scopuri acunse”, s’ar fi prăpădit „înseminate sume” din averea ei, pe care numai așa o pot mântui, dacă ministrul ne va delătura în fruntea reuniunii — înființată de fie ertatul meu tată și mine — și ne va „opri odată pentru totdeauna a fi în fruntea ei.” Ba că am fi dat sub masca binefacerei bani mulți pentru scopuri neiertate, ba că depunem banii în nește „acți” ale unor institute românești cari urmăresc „scopuri naționale”, ca „Grănițerul” în Dobrași „Corvineana” în Hunedoara, șcl.

Interesul general cere, ca să se știe, că capii acestei mârșave denunțări au fost: preotul reformat Szóts Sándor, secretariu la kultur-egylet și ajuns director la I a reuniune de înmormântare, în ortăcie cu George Ghila, fost preot și învățătoriu tipat în Cârjiț lângă Deva, ajutați de o mână nevăzută, dar’ știută. Purtând luptă aprigă de la diregătorii cu baronul Ursu, carele-î fusese cel mai mare patron chiar și în cele familiare, dl Ghila a fost întâiu mutat de la Cârjiț, dar’ nesupunându-se a fost destituit, ear’ școala din cauza domniului s’a închis. Tot din cauza dlui s’a închis și școala noastră din Popești. Stricându-se și cu parochienii din Cârjiț, cari erau tot cu jalbe pe la protopop și consistoriu: a fost silit a și părăsi și parochia Cârjiț și a venit la școala de stat din Deva, unde a fost protegiatul acelora, cari și mai nainte l’au susținut ca sulă în coasta bar. Ursu.

Ajungând în Deva, î trebuiau din nou — merite. Intemeiatorii români erau să fie delăturați și moralicește omorâți și înlocuiți cu Szóts Sándor, care la 20 Decemvrie 1901 ni se recomandase de director, ear’ pe Ghila de cassariu. Adunarea generală de atunci cu 54 contra 14 voturi a respins atacul, pe furis și șgomotos cu bătae — bine organizată. Bătășii au fost de judecătorie pedepsiți și banda a rămas rușinată.

Adunarea generală din 22 Martie 1902, aflând toate în cea mai bună ordine și un venit curat ne mai pomenit la reuniune de 1223 cor. 34 fil., ear în membri noi o însemnată creștere, ne-a făcut adevărate ovațiuni, ear domnilor Szóts Sándor, Ghila George și Benea Nicolae li-a votat cu 101 contra 2 voturi: dojană protocolară și disprețul adunării generale.

Nu peste mult însă a sosit strașnicul ordin ministerial; la 15 April 1902 a urmat oprirea lucrării reuniunii și secvestrarea cărților și a averii întregi. (Va urma).

Conferența sanitară internațională din Paris.

Eată că sunt deja 40 zile de când se află întrunită la Paris a X-a Conferință sanitară internațională în care sunt reprezentate 29 state Europene, Asiatiche, Americane, și Africane prin 70 delegați trimiși pentru ameliorarea conferințelor anterioare în sensul îndulcirii măsurilor sanitare actuale.

Se va fi întrebând lumea, ce pot discuta ei atât timp acolo asupra unor cestiuni ce par a fi azi atât de simple? Răspunsul este clar: Cestiunea prevenirii boalelor pestilențiale într’adevăr a devenit foarte simplă de când se cunoaște bine cauza și modul de propagare a lor. Acest mod de prevenire însă nu se împacă cu necesitățile de libertate în mișcarea comerțului, cu trebuințele de mișcare liberă a călătorilor pe cari interesele comerciale î silesc să meargă și prin țeri unde bân-tue cholera, ciuma și febra galbenă, fără ca să mai menționăm și celelalte molime. Rolul greu al conferinței este deci împăcarea cerințelor sanitare cu cele ale comerțului care ca și sănătatea este un izvor de existență și de care nu ne putem priva.

Interesele comerciale sunt foarte pretențioase, căci pentru ele timpul câștigat joacă cel mai mare rol, pe când în materie sanitară timpul de observație pentru a putea determina existența boalelor, și timpul de luare de măsuri combatante tot atât de prețios pe cât de vătămător e comerțului acel timp pierdut.

Este deci chestiunea de a pune în cumpănă dreapta riscul sanitar cu riscul comercial și a face echilibrul ce, cinstit vorbind nu se poate face fără ca să nu avem mici oscilațiuni când într-o parte când într'alta. Așa dar interesele sanitare reclamă ca mai bine să fie puțină pagubă comercială de cât sanitară cât de mică, pe când comerțul susține că serviciul sanitar să facă și el un mic risc, până în proporțiunea în care riscul vieții omului există în ori-ce relațiune de comerț internațional.

În resumat e vorba ca măsurile sanitare să nu fie aplicabile de cât numai acolo unde există cu adevărat un focar de boală, sau în cazurile suspecte legitimize, și a lăsa libertatea comerțului și a călătoriei în cazurile când nu sunt indici precise de infecțiune, chiar dacă vasele comerciale ori călătorii vin din locuri contaminate de ciumă ori cholera în care din urmă caz fiind suficientă o supraveghere sanitară

Așa dar ceea ce cheamă „carantină” nu va mai fi aplicabil decât numai persoanelor bolnave de boalele suszise și numai persoanele care au conlocuit cu persoane bolnave într'un mediu infecțios. Întru cât privește earantinele preventive, adică cele ce se aplicau vaselor neinfectate se va desființa cu totul prin convențiunea sanitară dela Paris și se va înlocui cu o supraveghere sanitară mai strânsă asupra execuțiunii măsurilor sanitare necesare în porturi.

Prin această convențiune ori-ce acțiune de măsuri sanitare în porturi va fi mai accelerată, restrângându-se timpul de observațiune sanitară a persoanelor suspecte la 5 zile în loc de 10 ce era, și numai în cazuri excepționale i-se mai poate adăoga o supraveghere în libertate încă de 5 zile. S'a fixat timpul de extirpare a guzganilor și a desinfecțiilor la strictul necesar, avându-se ca principiu: că un lucru bine făcut este sigur. Firește că pentru toate operațiunile trebuiesc instalațiuni speciale și control bine făcut și neconținut.

S'a stabilit mai departe ca toate porturile care fac comerț cu lumea mare să fie organizate astfel ca să poată primi în ele vase de ori-ce proveniență și în ori-ce stare sanitară. Trimiterea vaselor în a'te porturi pentru tratament sanitar va fi admisibilă numai pentru porturi mici.

Firește că aici nu pot să întru în detaliile de desinfecții și alte chestiuni de altfel foarte importante ca parte tehnică pentru funcționarea regulată a serviciilor sanitare de porturi. Ceia-ce cred că poate culmina pentru interesul obștesc, este tendința conferinței, prin un vot exprimat în unanimitate, afară de cel al delegatului turc, de a transforma consiliul sanitar superior din Constantinopol într'un consiliu internațional cum este d. ex. cel din Alexandria unde și guvernul Ottoman și cel Egyptian este reprezentat prin câte un membru.

E vorba deci ca cei 8 membrii otomanii să fie reduși la 4 și să se sporească membrii europeni. Firește că această nu se va putea face fără consimțământul sultanului care de voie bună nu-l va da nicădată.

Este însă o mică schimbare realizabilă în chestiunea consiliului sanitar din Constantinopol, ceea-ce conferința sanitară din Paris a și admis cu unanimitate, e vorba de admiterea unui delegat român în acel consiliu, lucru care până acum nu ni-s'a acordat de conferințele sanitare trecute, poate din cauza rezervelor ce România făcea asupra unor chestiuni în convențiunile trecute, poate din alte cauze politice. Negreșit că acest succes pe care delegațiunea română l'a obținut pentru țara lor în această conferință constituie un pas de progres cultural al României în Orient, căci în esența lucrului întreagă organizațiune sanitară din Orient, ce Europa o aduce la îndeplinire, nu are alt scop de cât pe cel cultural.

Cred însă că nu e fără interes a arăta aici că actuala conferință sanitară pe lângă sumă de chestiuni ce privesc pelerinajul la Mecca și organizarea serviciilor sanitare la Marea Roșie, Holful Persic și în Maroc, s'a ocupat de crearea unui birou sanitar internațional cu sediul la Paris, care după mo-

delul celui internațional de măsurii și ponderii, de statistică etc ce există în Svițera să fie un oficiu de informațiuni sanitare comunicant cu întreaga lume și un fel de birou de control, cu efect moral bine înțeles, asupra executării convențiilor sanitare în vigoare. Ceea-ce este foarte important în organizarea acestui birou sanitar internațional, e faptul, că se lasă deschisă momenciatura boalelor de care se va ocupa. Adică azi înființat pentru cholera, ciumă și febră galbenă, mâne el poate cuprinde și tuberculoza, și variola și boalele venerice și alcoolismul, astfel că în această conferință sanitară internațională s'a pus bazele unui tribunal de arbitragiu sanitar, cu alte cuvinte s'a semnat speranța că toate maladiile, cari trag brazde adânci în calea progresului omenirii, vor putea fi deslegate prin niște alegeri internaționale și a le stărpi precum tot pe aceasta cale s'a stărpi din Europa cholera, ciumă și e pe cale de a fi stărpite chiar acasă la ele în vizuinele lor hidoase.

Paris.

Dr. A. Tălășescu.

Anunț literar.

Între obiectele de învățământ ale școlii populare, unul dintre cele mai importante, după religioane este *Limba română*; pentru-că ea este învățământul și centrul întregului învățământ școlar.

Într dintre cele 5 ramuri ale învățământului limbistic, *Esercitiile stilistice sau compunerea* este cea mai necesară; pentru-că pe când *exercitiile intuitive, citirea, gramatica și recitarea* servesc ca niște mijloace ale instrucțiunii limbii, pe atunci *compunerea* este scopul natural al acestor ramuri de limbă.

Prin *compunere* sau *exercitiile stilistice*, cunoștințele adunate prin celelalte ramuri, școlarii se deprind a-le ordona într-o totime convenită și ale exprima ori a-le așterne pe hârtie sub o formă corectă lămurită și — în cât-va — frumoasă.

În școlile noastre populare, elevii învață acum multe obiecte, multe lucruri folositoare, dar nu și necesare. Așa d. e. de *compunere* nici nu se amintește de loc. De aci apoi rezultatele practice ale învățământului limbistic arată, că clerul absolut al școlii populare nu este capace să compună nici o epistolă, o comandă ori, cel puțin, să scrie corect 4—5 rânduri; pentru-că dînsul n'a învățat în școală cum să-și reguleze convenit ideile despre un subiect oare-care și nici cum să și le espună corect și lămurit, pe hârtie.

Importanța și necesitatea *compunerii* în școala populară a simțit-o și a recunoscut-o, în fine nu numai toți bărbații de școală, ci chiar și înaltul Ministru de culte: de aceea prin un nou „plan de învățământ pentru școlile populare de stat”, îl și introduce în școlile acelea dispunând a se propune, cu începutul anului școlar viitor, ca un obiect de învățământ de sine stătător, cu materie proprie și oare anumite, dar paralel cu celelalte ramuri ale limbii și basat unul pe altul.

Dar, pentru predarea și învățarea cu succes a *compunerii*, ca și pentru celelalte obiecte, era și este mare trebuință de un manual de *compunere*, pentru elevii școlilor populare. Acesta trebuință cerute, a voit subsemnatul a satisface, când, după o practică școlară de aproape 2¹/₂ decenii, cu finea anului trecut, a scris și edat 2 manuale didactice de *compunere* intitulate: „*Carte de compunere, pentru școlile populare, în 2 cursuri concentrice*... Cursul I. pentru clasa III și IV, și Cursul II. pentru clasa V. și VI., elementară, precum și pentru școlile repetiționale civile și cele preparandiale.

Felul întocmirii cărților mele de *compunere* este următorul:

1. Scopul acestor 2 cărți de *compunere* este doi: a) să servească elevilor de manuale didactice, din cari aceștia să învețe a compune, și b) să servească învățătorului de îndreptar sau conducător

la alegerea și prelucerea manualului de *compunere*, arătându-i ce compuneri trebuiesc alese și cum trebuiesc predate acelea.

2. În ce privește *metodul*, cărțile de *compunere* sunt întocmite în modul acela în care va trebui să se alcătuiască, în viitor, ori-ce manual didactic; anume:

A) *Materialul de compunere*, în aceste manuale, l'am luat, parte din obiectele de învățământ (abecedar, carte de citire, exercitiile intuitive, religia istorie, gramatică și științele naturale) și parte din viața practică (descrieri și narațiuni de obiecte și întâmplări, excursiuni, epistole acte s. a.), dar l'am redus la strictul necesar. Materialul ales și împărțit în lecțiuni, după principiile corespunzătoare ale didacticei, l'am grupat apoi în fiecare curs, în câte 3 grade de *compuneri*: copierii, invitațiuni și producțiuni libere.

Astfel, în cursul I. pentru clasa III. și IV. am ales 30 de lecțiuni, câte se pot preda în cursul unui an școlar de 8 luni s'au de 30 de săptămâni, luând adică câte 1/2 oră, pe săptămână.

Anume, cursul I. cuprinde, în genere, următoarea materie: În loc de prefață.

„Planul de lecție” cu „treptele formale”, combinate cu „metodul de învățământ” (procesul, forma și principiile) și cu „mijloacele de învățământ” s'au de „intuiție” și un „model de lecție practică” despre subiectul „masa”; din care învățătorul să vadă modul, cum trebuie să procedă și apoi mijloacele de intuiție, ce trebuie să folosească la predarea și corectarea lecțiilor de *compunere*. Urmează apoi.

Gradul I. Copierea: I. *Materia coco paierii*. II. *Predare pierii*.

Gradul II. Imitațiunea: I. *Descrierea*. a) *Descrieri de lucruri* b) *Descrieri de minerale*. c) *Descrieri de animale*. *Descrieri de plante* e). *Descrieri de edificii* f). *Descrieri de locuri*.

II. *Comparațiunea* a) *Comparațiuni de lucruri* b) *Comparațiuni de ființe* III. *Prescurtarea s'au resumarea bucăților de citire*. Gradul III. *Producțiunea liberă*. I. *Teme gramaticale, ortografice și de punctuație*. II. *Descrieri narative*. III. *Novelațiuni din viața* a) *Serbări* b) *Întâmplări zilnice*. IV. *Epistole*.

În Cursul II. pentru clasa V. și VI. am ales și ordonat 60 de lecțiuni, luând câte 2 lecțiuni, în 2 jumătăți de oră, pe săptămână. Anume.

Planul de lecție. I. *Predarea lecțiilor*. II. *Corectarea lecțiilor*. *Introducere*: I. *Lucrările compunerii* (invențiunea, dispozițiunea și elocuțiunea). II. *Formele compunerii* (prosa și poezia).

Gradul I. Copierea: I. *Materia copierii*. II. *Predarea copierii*.

Gradul II. Imitațiunea. I. *Descrierea*. A) *Descrieri de ființe*: a) *Descrieri de animale* b) *Descrieri de plante*. b) *Descrieri de lucruri*: a) *Descrieri de revisite* b) *Descrieri de minerale*. c) *Descrieri de edificii*. d) *Descrieri de localități*. II. *Comparațiunea*. a) *Comparațiuni de ființe*. a) *Comparațiuni de lucruri*. III. *Novelațiunea*: a) *Prescurtarea fraselor compunerii*. b) *Transformarea poeziei în prosă*.

Gradul III. *Producțiunea liberă*: I. *Teme gramaticale, ortografice și de punctuație*. II. *Rezultatul*. III. *Descrieri narative*: a) *Descrieri de fenomene din natură*. b) *Descrieri de priveliști s'au scene din natură*. IV. *Narațiunea*. a) *Narațiuni din experiența noastră*. a) *Serbări* b) *Întâmplări*. b) *Novelațiuni din experiența străină*. a) *Istoria*. b) *Biografia*. c) *Fabula* d) *Parabola*. V. *Scrisoarea*.

A) *Epistola*: a) *Epistole familiare*. b) *Epistole de politetă*. c) *Epistole comerciale*. d) *Epistole literare*. B) *Actul sau documentul*: a) *Acte private*. b) *Acte publice*.

Adaus. I. *Observări generale*. II. *Îndreptarea greșelilor*. III. *Tabla de materie*.

b) *Lecțiunile alese le-am întocmit după ultimele cerințe ale pedagogiei mo-*

derne, adică: după planul „treptelor formale”, care plan e alcătuit pe baza celor 3 acte ale procesului apercipiunii: *percipiunea*, *abstracțiunea* și *determinațiunea* sau aplicarea. La treapta I a lecțiunii, numită după didactică, *Prima deducțiune*, am prezentat subiectul lecțiunii prin exemple intuitive, predându-le după forma și principiile corespunzătoare ale didacticei, spre a putea procura ideile necesare ale subiectului de *compunere*. La treapta II., *Inducțiunea*, a abstras sau sistematizat în definițiuni, ideile găsite și le-am formulat în regulile de *compunere*, stabilind schița planului de *compunere* cu părțile sale: *introducerea*, *cuprinsul* și *încheierea*, spre a înlesni fixarea lor în memoria școlarilor. În fine, la treapta III., *Ultima deducțiune sau aplicarea*, am propus școlarii tema de *compunere*, spre a o lucra pe hârtie și spre a memorisa definițiunea și regulile compunerii respective.

De oare-ce compunerile lucrate de elevi, dar necorectate, n'au nici o valoare; de aceea, la modelul de lecție practică din cursul I., am arătat și un nou metod de corectare. După acest metod, corectarea compunerilor se face mai cu înlesnire și cu mai bun succes.

3) *Relativ la limba cărților de compunere*, mi-am dat silința de a redacta lecțiunile de *compunere*, alese și ordinate, într'un stil simplu, formulându-le pe cât mi-a fost posibil, în cuvinte și propozițiuni curate, corecte, lămurite, precise și alese, spre a putea fi înțelese cu ușurință, de către micii școlari.

4. *Timpul necesar pentru predarea compunerii*, care, în actualele planuri de învățământ, nu este fixat și pentru acest obiect, în clasele III.—VI., se va lua din jumătatea orelor destinate pentru predarea *Esercitiilor intuitive în limba română*, câte 3—4 jumătăți de oră, pe săptămână, rămânând, bine înțeles, cealaltă jumătate din orele (8¹/₂ la săptămână) *exercitiilor intuitive*, pentru limba maghiară, conform ordinațiunii ministeriale relative la acest obiect; pentru-că însăși compunerile nu sunt decât niște *exerciții intuitive* de vorbire și scriere mai dezvoltate.

Cumcă cărțile mele de *compunere* vor fi având și greșeli în fond, metod ori în limbă, aceasta zace întâiu în firea sa, fiind produse omenești, și ca atare imperfecte și a doua în impregiurarea, că acele cărți sunt primele și unicele în felul lor, în modesta noastră literatură didactică. De aceea recenzioane obiectivă și instructivă, asupra manualelor numite, care să scoată în relief, atât părțile umbroase sau defectele lor, cât și părțile luminoase sau calitățile relative la fond metod și limbă, nu numai ca se impune în interesul învățământului limbistic, dar va fi și primită cu mulțămîntă.

Cu toate acestea, basat pe o experiență mai îndelungată, pot să afirm că toată țaria convingerii, că, introduse în școlile noastre populare și tractate după îndrumările espuse, cărțile mele de *compunere*, nu numai că vor reforma și ameliora, în special, învățământul limbistic, ci vor aduce în general, un mare serviciu în tregului învățământ școlar.

Pe lângă aceasta, numitele cărți de *compunere* pot face un bun serviciu învățătorului și la predarea limbii maghiare traducându-se numai lecțiunile, în această limbă. În speranță, că manualele didactice des numite, vor fi bineprimite de către frații colegi, le recomand, cu toată căldura, b nevoitoarei atențiunii, cerând frățescul sprijin.

Ambele cărți de *compunere* să po comanda dela autor ori dela librăriile principale din patrie, Cursul I. cu 50 fil. Cursul II. cu 1 cor., la comanda mai mare pe lângă rabatul convenit.

Iuliu Brîou,
inv.

Abecedarul învățătorilor arădani — apreciat în România.

Învățătorul N. Ștefu unul dintre autorii a primit o corespondență, în care un învățător din București face asupra Abecedarului următoarea recenziune:

Lubite Amice!

Căutând zilele aceste printre cărțile mele dau de drăguțul vostru ABCedar.

Il alătur ABCedarului românesc a d-lor George S. Ioneanu, Elena Ștefanopol, Ioan Ghiață și Gheorghe N. Costescu din București.

Ca înfățișare, ca execuțiune de artă grafică, era superior, era drăguț și, de bucurie, l'am sărutat.

Eram nespuse de vesel că, asemănându-l cu un ABCedar de București am aflat că al vostru din Arad stă față, cu cel mai bun ABCedar din București.

Aceasta în ce privește partea materială.

Să vedem partea spirituală:

Deși nu mă simt competent să aduc o judecată asupra lucrării Voastre, totuși, fără frică de a fi desmințit afirm că: ABCedarul Vostru este ultima perfecțiune. Este o carte de care Vă puteți felicita; ear coțegii Voștri, dascălimea eșită din institutul din Arad, se poate mândri cu Voi.

Un titlu mai spiritual ca cel-cc ați pus cărții, nici că se poate. Este un titlu pe care îl citesc și analfabeții; el escită curiositatea copilului și în același timp stimulează și îndeamnă. Dovadă că sunteți dascăli convinși de chemarea voastră.

Dela prima vedere cartea Voastră trădează spiritul Vostru dascălesc, spirit, ce pare a fi înșuflet și cărții Voastre: Se impune nu prin silă și poruncă, ci, prin interesul ce desvoolă, prin ușurința de a o percepe și plăcerea ce stărnesc elevului.

Ea corăspunde recerirărilor principiilor pedagogice de cari trebuie să țină cont un ABCedar: dela cunoscut la necunoscut, dela aproape la departe, dela simplu la complicat etc.

Bucățiile de citire au subiectul ales din cercul cunoștințelor micilor copilași; morală — conclusia — este exact stabilită. Astfel, nu știu ce s'ar putea încă cere acestui ABCedar?

După mine el întruinește tot ce trebuie să întruinească o asemenea carte și, earăși nu conține mai mult de cât ceea-ce trebuie să conțină.

Ne apărat, desăvirșit numai Tatăl cel de sus este, deci și cartea Voastră are unele scăderi cari, de altfel, sunt aproape inevitabile unei cărți.

Așa cuvintele *son, rol, mil* la pag. 12, 13, 14 și 15 imi par nepotrivite cu gradul de pricepere al începătorilor, (son-sunet? mul-cățir?)

Găsesc că trebuiesc evitate cuvintele străine ca *roc-haină, ost-răsărit, est, cios, pândar, gule-ciurdă, tutce-curci, tolctu-păinic* pag. 27, 28, 31, 45, 64 și 69.

Nu găsesc bine întrebuintat cuvântul *ord.* pag. 28 care este un neologism.

La pag. 30 „jug de nuc”, nu există. Chiar când v'ar un bogat și-ar permite luxul, ar renunța la astfel de jug, preferind pe cel de jugastru, ca mai ușor și practic.

La pag. 37 este greșit întrebuintat verbul *rid* ca verb reflexiv „mă rid”.

Nu știu asemenea, cum cuvântul *rață* își schimbă rădăcina la plural și devine *rafe* (pag. 42) când corect este o rață, două rațe; asemenea *șase șese*.

La pag. 51 e litera *h* în cuvintele: *gît, gib?* La pag. 47 pentru-ce Lugoș? Ori nu cântă poporul: Lugojană, Lugojană...? Pag. 60 „Copilul bun mănca pâne”. Dar cel rău, nu mănâncă? Ah! aici mi-se pare că s'ar zice că; copilul e bun când se mulțamește cu pâne. — Nu găsesc a recunoaște epitetul de *bun* copilului care nu refuză pânea, mai ales că bieților copii de Român nu le dă mâna s'o refuse.

În mai multe locuri ved că nu se deosebește se de să!

La pag. 74 ar fi bine „Mobilele școlei trebuiesc îngrijite și nu „păzite”. A păzi de hoți de luga, ceea-ce nu e cazul aci. Mobilele trebuiesc îngrijite să nu se strice.

În bucata de citire „Masa și banca” găsesc de 2 ori cuvântul *pult*. Din înțelesul frazei cred că ar fi vorba de cutia mesei și a băncei,

La pag. 75 creionul este rău numit *cerușă* care însemnează cu totul altfel

de material. Apoi lemnele se țin în măgăzie și nici-decum în cămară. Datorî suntem a avea în vedere unitatea limbii române, căci numai astfel se va mai înțelege Român cu Român.

Asemenea ar fi de dorit, ca desenerile să fie corespuzătoare cu scopul lor; în ele trebuie să se recunoască elevii. — Mi-se pare că desenatorul a avut în vedere numai școlarii din Arad și nu pe cei din provincie. — Era mai bine a-l înfățișa pe elev în suman și cojoc, cu straița de lână în spate ear nu în surtuc și cu ghiozdan de pele.

Aceste modeste observațiuni, la tot cazul nu detrag nimic din valoarea acestui ABCedar, care este și rămâne o excelentă carte.

Atât am avut de zis despre drăguțul Vostru ABCedar, care, repet, Vă face cinste și prin el, ați bine meritat dela colegii Voștri cărora le-ați înlesnit munca, servindu-le un manual corespuzător tuturor cerințelor didactice; — dela micuții elevi, cărora, prin cartea Voastră atât de ușor acceptabilă priceperii lor, le-ați înlesnit calea spre lumină; ați bine meritat deci dela națiune.

Primește, Te rog, o cordială strângere de mână. G. Tudoran.

Partea economică.

Boale la paseri.

În »L'Agriculture nouvelle» găsim următoarele amănunte și sfaturi cu privire la câte-va boale ale paserilor, date de dl Brechemin. Având în vedere pagubele mari ce asemenea boale pricinuesc și la noi, cari boale, de bună seamă, sunt piedecă la înmulțirea paserilor și deci la întemeierea comerțului cu ouă, atât de bănos pentru Danemarca și alte țeri, dăm lămuririle de mai jos.

Podagra (Goutte). După Dr. O. Larger podagra la paseri se arată mai ales la picioare, la degete și ceva mai sus pe picioare. La papagal a văzut suferind numai cele două degete ce le din nainte, nu și celelalte.

Paserea lovită de un atac de podagră e prinsă de tremurături nervoase la picioare, o vedem ținându-se anvoie în picioare, adese ori stă numai într'un picior, ținând ridicat în sus pe cel bolnav; foarte adesea șade culcată, ca și cum greutatea trupului ar fi prea mare pentru degetele ei bolnave.

Așa începe boala. Apoi se arată umflături pe părțile din afară ale închieturilor, cari sunt dureroase la pipăit și cu timpul sunt așa de mari, încât schilodesc cu totul picioarele și fac mersul din ce în ce mai greu. La unele boala nu merge mai departe, ba dă chiar înapoi, lăsând urme neînsemnate. O fi constituția tare a insului, or fi împrejurări prielnice dinafară, schimbarea de hrană, de temperatură, de locuință etc.

La altele însă umflăturile încep a curge și a săngera la cea mai mică șgărietură. Se fac răni, în cari se simte un lichid învilit într'o peliță, care pătrunde pela încheeturi. Boala merge din rău în mai rău și paserile pier, înfășoșând nimicirea zgărciurilor, cangrena oaselor etc.

Trec adesea luni de zile dela cele dintâi semne de boală până la moarte, de-aceea e lesne de tămăduit. Trebuie însă să alegem toate paserile bolnave și să le punem la o parte, îndată ce le vedem că n'au poftă de mâncare, că slăbesc, că penele sunt fără culoare vie și zburlite, creasta palidă și moale, diaree îndărătnică etc.

Une ori paserile se tămăduiesc, dar le rămân picioarele umflate și schilodite.

Pricina acestei boale e că în sânge se află prea multe combinații de acid uric (urate), cari în loc de a fi date afară

prin rinichi, se așează sub formă de cristale la închieturi și pricinuesc acele dureri îngrozitoare de cari sufer podagroșii. Așezându-se în alte organe, la inimă, stomah, plămâni, ficat, mațe, artere etc. uratele produc și acolo stricăciuni, ce se pot ușor cunoaște, după moartea bolnavului.

Boala e deci în totul asemănătoare cu podagra dela oameni și are aceleași pricină. Și la paseri s'au găsit cristale de urate în închieturile dela labe și dela aripi. Încărcarea aceasta a sângelui cu urate se datorește unei hrane prea substanțiale și prin prea multe săruri de calciu (var) ori prin o dare afară din trup prea mică. Așa, paserile selbatice, prinse și ținute în colivii etc., deci lipsite de viața activă ce duceau, încep a nu putea da afară uratele din sânge și se îmbolnăvesc de podagră.

Paserile sunt cunoscute ca producătoare de foarte multe urate și de aceea sunt și așa de expuse la podagră.

Podagra e și moștenită, de aceea nu trebuie puse la clocit ouăle paserilor bolnave.

Boala se întâmplă mai ușor acolo unde paserile sunt nevoite a trăi în curți mici sau în cuște și n'au chip de-a face destulă mișcare. Pentru a le ușura curățirea de urate trebuie să le dăm hrană verde precum varză, ci-coare selbăteacă și ori-ce alte burueni. Hrana cealaltă trebuie amestecată prin pae ca să le dăm de lucru cu scurmatul.

Pe lângă schimbarea felului de hrană, la casurile grele e bine să le dăm și nișel acid salicilic în apă și hrană.

Artrita. E pricinuită tot de urate dar se vede mai ales la genunche etc. Putem să le dăm tinctură de aconit, 2 grame; tinctură de digitală, 3 grame; apă destilată, 200 grame. Din acest amestec le vom da câte zece picături pe zi într'o lingură de apă și le vom ținea la cald.

Adese ori pricina boalei e o locuință rece și umedă; vedem paserea schiopetând și lăsând în jos aripele, ne având parcă putere a le ținea la locul lor.

Reumatism articular. Foarte înrudit cu podagra atacă mai ales puil dela 14 zile până la luni; vedem că degetele li-se sgărcesc și că umblă că umblă ca pe niște monduri. Tipă neconțin de durere, până ce pier. În inimă le aflăm un chiag de sânge mare, plămâni sunt congestionați și închieturile sunt roșe și uneori jupuiate de piele; ear sgărciurile din ele în loc de albe sunt roșii și par'ca infiltrate de sânge. Pricina e umezeala, lipsa de exercițiu și nedarea afară a uratelor ca și la podagră. Se tămădue cu acid salicilic și cu hrană amestecată cu verdețuri. Puil micu cu degetele sgărcite, îi ținem cu labele într'o bae de drojdi de vin cu sare. Pe părțile dureroase îi putem unge cu amestecul următor: esență de terebentină, 10 grame; alcool camforat, 150 grame.

Felurimă.

Societatea de Geografie din București. După terminarea *Marelui Dicționar al României*, biuroul Societății de Geografie a hotărât să publice dicționarele geografice ale țărilor locuite de Români, afară din Regatul României.

Încă de anul trecut, după sesiunea generală, biuroul numise o comisiune compusă din d-nii G. I. Lahovari, președinte, Gr. G. Tocilescu, Nic. Densușianu, col. Ionescu și Ionescu-Gion membrii, ca să se ocupe cu lucrările pregătitoare. După mai multe ședințe, această comisiune a ales, pentru a fi

mai întâi studiate, *Basarabia și Bucovina*. Au fost însărcinați cu lucrările, sub supravegherea comisiunii, dl Z. Arbore pentru Basarabia și D. prof. Grigorovitză pentru Bucovina. De astă primăvară și până acum d-nii Arbore și Grigorovitză au lucrat după toate datele ce și-au putut procura, asupra acestor două provincii locuite de Români. Publicațiunile guvernelor imperiale ale Rusiei și Austriei au fost folosite în toate părțile lor privitoare la Români, iar informațiunile particulare, bine controlate ale autorilor, au completat lacunele ce se constatau pentru Români în publicațiunile oficiale.

Sâmbăta trecută comisiunea compusă din președintele ei, dl G. I. Lahovari, neobositul secretar general al Societății Geografice, și din d-nii Gr. G. Tocilescu și Ionescu Gion, au ascultat citirea câtor-va din articolele *Basarabiei* dlui Z. Arbore și citirea câtor-va din articolele *Bucovinei* dlui Grigorovitză. La sesiunea generală din Martie 1904. Societatea Geografică va asculta părerea completă a comisiunii despre aceste două lucrări. Sâmbăta, comisiunea s'a mulțămît a felicita pe d-nii Z. Arbore și Em. Grigorovitză pentru munca neobosită ce au pus până astăzi întru adunarea isvoarelor și redactarea articolelor. Comisiunea a recunoscut cu plăcere grija cu care autorii acestor două Dicționare au lucrat toponimia românească a satelor, riurilor și munților precum și stăruința cu care au dat fiecărei localități partea istorică, privitoare la elementul românesc.

Membrii Societății Geografice vor avea fericirea să vadă, în sesiunea generală a anului 1904 depunându-se înaintea Augustului Președinte al Societății Geografice, două lucrări meritorie despre țărilor locuite de Români în afară de Regatul României.

O ureche pentru 25,000 franci. — Se citește în ziarul „New-York-Herald”:

„O ureche dreaptă în bună stare să cere de doctorul A. L. Nelden, 13 East-street la New-York.

„Urechia aceasta trebuie să fie fixată prin procedeul altoirii omenesii la capul unui client bogat care și-a pierdut-o pe a sa.

„Proprietarul urechii de cedat va fi supus să stea cinci zile lipit de corpul clientului doctorului Nelden, după-ce va fi suferit să i se taie urechia pe jumătate. Dacă acest altoi omenesc se prinde, va fi tăiată apoi de tot, despărțită de capul vechiului ei proprietar.

„În ori-ce caz proprietarul urechii va primi răsplată de cinci mii de dolari. Nu e nici o condițiune nici de vîrstă nici de sex, ci numai atîta ca urechia să fie cu desăvirșire sănătoasă.

Marfă gratis. Un mare bazar din Lyon, era în ajunul falimentului, deși în depozit avea marfă de o valoare destul de considerabilă. Într'o zi se prezintă la directorul aceluia bazar un individ, foarte bine îmbrăcat, și-i cere 10.000 de lei în polițe, ca să-i dea un plan cu ajutorul căruia să iasă ușor din încurcătura în care se afla. Directorul îi iscălește poliția cerută și individul îi desvălește planul.

A doua zi mari afișe anunțau locuitorilor că la X... bazar, o zi pe lună se dă ori-ce gratis. Într'adevăr, la fie-care cumpărător se elibera câte o chitanță datată de ce cumpăra, iar la sfîrșitul lunii se va trage la sorți ziua în care să înapoiesc banii tuturor cumpărătorilor cari au avut fericirea să cumpere în acea zi.

De vre-o zece ani X... bazar dă o zi pe gratuit, și cu toate acestea proprietarul a devenit milionar în acest scurt timp.

Un fenomen curios. La Academia de științe din Paris, d. Ceslandres de la Observatorul din Meudon, a comunicat o notă a d-lui Jean Mascart relativă la un curios fenomen meteorologic.

În cursul recentelor furtuni la Paris, d. Jean Mascart a putut vedea un nor de formă cu desăvirșire pătrată care se dessemna în mod net pe azurul cerului Timp de 5 sferturi de oră, acest nor nu s'a modificat de loc dar din masa sa porneau încontinuu, în toate sensurile, fulgere și bubururi de tunete. La sfîrșit s'a topit în ploae.

Forma în realitate extraordinară a acestui nor are poate o relație inexplicată cu intensitatea manifestațiunilor furtunoase al căror sediu era.

Indurați-Ve spre săracii noștri.

Mila dată sărcilor te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și vieneză venetică.
Inscripția peicoana Maicei Domnului, ce atrăne de-asupra lădiței cu crucea și săracilor, în localul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiu”.

În conformitate cu hotărîrea luată de subsemnatul „Despărțământ femeiesc întregitor al Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, alcătuit de femeile noastre, ce stau aproape de clasa mizeriilor noștri și cu scop de-a ajuta Reuniunea în afacerile ei, închinată binele obștesc, apelăm la inimile generoase și le rugăm să binevoiască a dăruia bani, vestimente și alimente, ca să se împartă în ajutorul Nașterii Domnului între săracii noștri (învățatei, școlari, bărbai și femei, scăpații).

Ne găsim în preajma zilelor, în care săracul ca și bogatul, caută să-și încălzească sufletul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povățuitorul a toate, V'a binecuvântat din belugul său, dați puțin și celor lipsiți ca cel puțin în zilele de bucurie ale nașterii Mântuitorului nostru, să preamărească pe Creatorul și faptele sale.

Impărțirea darurilor se va face cu mare solemnitate sub binevoitorul protector al patroneselor despărțământului nostru, stimabilele doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa Reuniunii sodalilor români din Sibiu.

Lacrămile vărsate de săracii noștri servească drept cea mai înaltă răsplătă pentru toți aceia cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și oamenilor și lui Dumnezeu.

Din ședința „Despărțământului femeiesc întregitor al Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ținută la 4 Noemvrie n. 1903.

Elisabeta Poponea, Ioan Apolzan,
presidentă, notar.

Presidentul Reuniunii sodalilor:

Vic. Torășianu,
bărbat de încredere.

Călindare bune.

Primim și publicăm cu plăcere următoarele.

Au apărut în editura noastră cele 3 călindare nouă pe anul 1904.

Călindarul „Bunul Econom”, Călindarul „Tăranului” și Călindarul „Sfintei Treimi” în format octav mare. Călindarele sunt în toată privința reușite și sunt foarte ușor de vândut, deoarece ce ele sunt primele călindare cari corespund cerințelor moderne de azi. Nu s'a cruțat nimic pentru reușita lor, — nici muncă și nici spese.

Învălițoarea călindarului „Bunul Econom” este de hârtie galbenă fină și groasă împărțită cu o ilustrație economică în 2 culori; cea delă Călindarul „Tăranului” este împărțită în 6 culori în mod artistic executat, ilustrațiunea reprezintă pe o pereche tineră țărăniță foarte bine reușită; iar învălițoarea Călindarului „Sfintei Treimi” este de asemenea tipărită în 6 culori foarte frumoasă și artistic lucrată. La mijloc se află chipul Sfintei Treimi, la dreapta înălțarea, și în stânga Nașterea lui Ișus Christos.

Cuprinsul acestor călindare este foarte bogat și variat și cuprinde o multime de ilustrații, dintre cari amintim printretele: Banului Andrei de Șaguna, Reginei Români, Episcopului Pavel, Vasile Alexandri, lezandru Ioan Cuza, Ioan C. Brătianu, regele Leo XIII-lea, Regelui Alexandru și Reginei Draga și Sărbetii. Mai departe ilustrațiunea Bisericii Domnița Balasa, a lui din Pittsburg (America) cu 21 etaje și diferite ilustrațiuni sfinte și pentru tinerime.

Călindarele conțin afară de partea caracteristică, biografii, descrieri, proverbe rușiene poezii, ziceri, povești, — povești diferite pentru economii, meseriași femei, etc. cum și o multime de inserțiuni.

Considerând bogatul conținut al Călindarului „Bunul Econom”, care cuprinde 6

coale cu 96 pagini și 20 ilustrațiuni, al cărui preț de boltă este numai 15 cruceri; Călindarul „Tăranului”, de 7 coale cu 112 pagini și 33 ilustrațiuni, al cărui preț de boltă este numai 20 cruceri; și Călindarul „Sfânta Treime” de 7^{1/2} coale cu 120 pagini și 47 ilustrațiuni, al cărui preț de boltă 25 cruceri, toate 3 format octav mare precum și învălițoarele excelent reușite, — suntem de firma speranță, că nu veți trece cu vederea aceste Călindare bine reușite și ieftine și că ne veți onora în cel mai scurt timp cu comanda de D.-Voastre folosindu-Ve totodată de Carta de comandă aci alăturată, care servește și pentru comandarea broșurilor folosite din Biblioteca „Bunul Econom” și pentru comandarea Cărticelelor de rugăciuni eșite de sub tipar în editura noastră.

Călindare nevândute se primesc înapoi până în 15 Februarie.

Hunedoara, (Vajdahunyad), Oct. 1903.
Cu toată stima: „Ideal” Institut tipografic și librărie, Hunedoara A. P. Barcianu.

Una pe zi.

O doamnă foarte elegantă, și care caută să fie în totdeauna îmbrăcată după ultima modă, are păcatul de a căuta în totdeauna să se gătească cu haine și pălării extravagante și nepotrivite pentru viața ei. Pe lângă acestea, de câte ori își face o rochie sau pălărie nouă, caută să se plimbe pe corso pentru ca să-și se poată admira toaletele, și apoi mai merge, în vizită, pe la câte-va prietene, pentru ca să poată fi complimentată. Într-una din zile își cumpărase o pălărie, care avea între alte ornamente și un epolet de fir, întocmai ca al oficerilor. Venind la o prietenă o întrebă cum îi se pare noua sa pălărie, aceasta mai cu seamă după ce nu nita să-și spună cumcă toată lumea pe stradă întorcea capul spre a o admira.

Un domn care era de față, răspunde: „Pălăria de sigur este foarte frumoasă, ba încă atât de frumoasă încât vă rog să-mi permiteți a vă întreba cât vă plătește modista pentru ca să o purtați”.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Noemvrie n. 1903.

Din cauza sf. sărbători de mâne Nruul proximal foii noastre va apare numai Lună la amiază.

— Noul comandant de corp al Timișorului. După-cum am fost anunțat deja, Schwitzer, comandantul corpului de armată din Timișoara, a fost numit guvernor al Bosniei și Herțegovinei. În cercurile militare se vorbește acum, că în locul lui va fi numit de comandant Emil Probst, locotenent-general în Sibiu, care cu prilejul marilor manevre de lângă Lipova, s'a distins în repetite rânduri.

— Vice-comite sinucigaș. Maár Gyula, vice-comitele comitatului Somogy, Sâmbătă noaptea și-a tras două focuri de revolver în piept; n'a murit numai decât, Maár suferia de mult de nervi din care boală nu s'a putut lecu. Boala asta i-a dat în mână arma ucigașă.

— Tuturor editorilor de călindare și autorilor de cărți facem rugarea să trimită câte un exemplar ziarului „Cronica”, București, care urmărind cu interes mișcarea intelectuală dela noi, va face atât dări de seamă cât și propagandă pentru toate lucrurile bune.

— Dela curtea cu jurați. Lună s'a început sesiunea de toamnă a curții de jurați de lângă tribunalul din Arad. Sesiunea asta va ține până pe la începutul lui Decemvrie. Pertractările de Lună și Marti au fost amânate. Miercuri s'a pertractat cauza lui Moise Bisorca din Agriș, acusat că la 1 Martie 1903 ar fi încercat să-l omoare pe Horgoș. George Horgoș, trăgând asupra lui mai multe focuri de revolver. Bisorca a fasonat că el numai din legitimă apărare a împușcat. Martorii ascultați n'au fasonat nimic pozitiv. Jurații prin verdictul lor l-au declarat nevinovat, ear tribunalul pe basa acestui verdict l-a achitat.

— În ședința de Joi a venit la pertractare cauza v. Terțou, o vagabondă care la 31 Iulie 1902 a amăgit-o pe Ileana Luca, o fetiță de 12 ani, să meargă cu ea că o va ține ca pe o domnișoară, și după moarte îi va lăsa ei toată averea. Au umblat vr'o două zile din sat în sat, până au ajuns între țiganii dela Șiria. Aici v. Terțou li-a spus că va duce fata la Arad, s'o vînză comediaților și-apoi va veni earăș la Șiria ca împreună să cheuiască banii. Fata auzind de aste, a fugit, și a

făcut îndată arătare la geandarmarie. — Jurații prin verdictul lor au declarat-o de vinovată. Procurorul a cerut maximal pedepsei prevăzute de lege, ear apărătorul Dr. Iustin Marșieu, arătând într-o vorbire temeinică, multe circumstanțe ușurătoare, ce vorbesc în favorul acuzatei, cere o pedeapsă mică. Tribunalul acceptând motivele înșirate de apărător, o condamnă pe acuzata la 2 ani pușcărie.

— Congres împotriva alcoolului. O seamă de învățați din toată lumea, cari s'au convins despre multele rele ce le pricinuiesc beuturile spiritoase, an de an țin congrese, unde se sfătuiesc asupra modului cum s'ar putea reținea oamenii dela aceste beuturi stricătioase. Congresul din anul ăsta, ținut la 2 Aprilie în Brema (Germania), a hotărît ca la 1904 să se întruniască în Budapesta. Aici se fac deja pregătiri mari pentru primirea învățaților străini. Ministerul de interne spre acest scop a pus la dispoziția orașului 10000 cor.

— Pedeapsa atentatorului. Smidt János, locuitor în Satu-mic, pusese deja de mult ochii pe nevasta proprietarului de acolo, Bauer Miklós. Marti sara Bauer s'a dus d'acasă în ceva afaceri. De prilejul ăsta bun s'a folosit Smidt și intrând în casă a voit s'o siluiască pe nevasta lui Bauer. Aceasta însă s'a apărut voinicește și cu un ac de pâr a scos amendoii ochii lui Smidt. Nefericitul ficior a murit în același sară în casa lui Bauer.

Schimbare de local. Renumitul dentist Morgenstern Gyula și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plumbare, măsele singuraticie șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața Andrassy Nr. 15.

— Extraordinar! Cel mai efin și mai bun isvor de a se provedea cu tot felul — exclusiv prima calitate de bijuterii, articole de brilliant, tacămurii de argint în cassette, precum și argint festiv și obiecte de donuri — prețuri strict solide, executare pomptă, pe lângă garanță la juvalierul nostru de bun renume Weinberger Ferencz, piața Andrassy, în edificiul Hotelului Central.

Atelier propriu de primul rang pentru reparaturii. Telefon pentru oraș și comitat Nr. 439.

Cea mai nestricătioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de iliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgărciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria” alui Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casa Dengl).

Neputînd mulțumi altcum tuturor aceluia cari parte prin exprimarea condolenței, parte prin participare la înmormîntarea scumpului meu soț Crăciun Ignuța mi-au adus mângăere, îi rog prin aceasta să binevoiască a primi profunda mea mulțumită.

Ternova, la 19 Noemvrie st. n. 1903.

Ana Ignuța n. Iancovici.

Prețul spiritului din Arad, 19 Noemvrie.

Spirit rafinat, vînzare mare .	118.—
„ „ „ mică .	120.—
„ brut vînzare mare .	116.—
„ „ „ mică .	119.—
100 chilograme borhot uscat	12.80.—13.—

Bursa de grîne din Budapesta.

50 chlgr. grâu pe Aprilie. cor.	7.75—7.76
„ „ săcară pe Aprilie. „	6.72—6.73
„ „ porumb pe Aprilie. „	5.26—5.27
„ „ ovės pe Aprilie. „	5.53—5.54

Bursa comerțului cu porci din Kőbánya.

Raport dela 4 Noemvrie.

Porci grași (țugari), per. peste 400 Kgr.	107—108 fl.
„ „ „ până la 300 .	110—112 „
„ „ „ tineri până la 320 .	116—117 „
„ „ „ tineri „ 250 .	— „
„ „ (sărb.) per. peste 240 .	116—117 „
„ „ „ până la 240 .	114—115 „

POSTA REDACȚIUNEL.

Brașov. Luând notă și de răspunsul dat de dl A. V., am încheiat.

Abon. 1488, Iara. Suntem și noi de părerea d-tale că preoțimea de pe p'acolo să lupte pentru a desobicinui pe țărani a umbra la biruri. Noi credem că o și face, dar cei slabi nu ascultă. Cât despre pățania celor 11 din Agriș duși de geandarmi la Iara, să fie spre învățatură și altora ear „acel fecior de popă” care i-a denunțat, li-va pedepsit dacă nu de oameni, apoi de Dumnezeu!

Marioara Costa, F. Bator. Publicăm numai populare, vă rugăm deci să ne trimiteți d'acestea.

Ab. 2043. Siciău. Nu știm nici noi, căci d-nii cari l'au tipărit și ni l'au trimis au uitat — se vede — să pună și prețul.

Dlu V. P. în Bereză. Avea înțeles s-o rostești acolo, la fața locului. În foaia ar veni ca mantaua după-ce a trecut ploaia.

Ilie Sătmărean, soldat. Li vom face loc într'un număr viitor.

Tohanul-nou. Ținem încă acea corespondență, dar am mai spus odată: întâi trebuie căutată lecuirea la — Consistorul din Sibiu. Dacă „preotul umblă tot cu advocați” și nu-i cine să execute sentința, mai urgentă la consistor. Și de nu va face dreptate, noi vă stăm în ajutor, să vi se facă! Dar mai încercați odată.

ULTIME ȘTIRI.

Din Dietă.

— Ședința de Joi. —

Ședința se deschide la 10 ore. Dintre ministrii numai Hieronymi e de față. Tisza împreună cu Lukács au plecat la Viena și despre asta vorbesc toți deputații.

Protocolul ședinței de ieri dă prilej la o discuție vehementă. Ugron, Holló și alții cer ca în protocol să se lase și vorbirile de ieri ținute înainte de ordinea de zi, președintele propune să se amintească numai numele celor cari au vorbit. Punîndu-se chestia la vot, se primește propunerea președintelui.

Apoi se continuă desbaterea proiectului despre contingentul de recruți. Verbesc trei înși: Nosz, Szederkényi și Bedőházy, toți trei în contra proiectului.

La 3 ore ședința se închide.

Tisza nu glumește. Seghedin, 20 Noemvrie. Eri a sosit la primăria de aici rescriptul ministrului prin care Tisza nimicește hotărîrea ce luase consiliul comunal de a opri pe slujbași a primi dare dela cei-ce vor să plătească de bună voie și de a opri și asentarea de bună voie. Ministrul de interne poruncește ca în două zile sfatul orașenesc să-i dea răspuns că s'a supus ori altfel va lua alte măsuri (va suspenda pe primar, după-cum pe fișpanul Dobrișinului l'a trimis în pensie, tot pentru acest motiv. Red.).

O prințesă otrăvită. Darmstadt, 20 Noemvrie. Face mare senzație descoperirea că mica prințesă Elisabeta, ficia marelui duce Ernest de Hessa și a prințesei Victoria de Saxa-Coburg (care trăiește despărțită de soțul său) a murit otrăvită, ș'aname la Skiernevitș (în Rusia), unde se dusesse cu țarul și țerevna cari fuseseră aici la nunta prințului Andrei al Greciei.

Prințesa a stat vre-o trei săptămâni în familia țarului și a murit de otrava ce era destinată pentru țarul. În aceeași vreme se bolnăvise și țarevna, dar nu așa tare.

Prințesa Elisabeta era numai de 8 ani și astă-vară a stat la mătușă-sa prințesa Maria în Sinaia. În mormîntarea s'a făcut ieri. A luat parte și țarul.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Am onoare a aduce la cunostința tuturor că
pentru sesonul de acum mi-a sosit prețioase

COVOARE

de

PERSIA și SMYRNA

*luându-mi voia a ruga pe On. Public să bine-
voiască a cerceta magaziile mele bogate în
covoare, perdele, șarșafuri, plapome, sal-
tele, acoperitoare de bumbac, țoale și
altele.*

87 2-3

Domán Sándor

ARAD.

— PIAȚA LIBERTĂȚEI Nr. 17. —

